

Oppsummering av merknader ved varsel om planoppstart og høring av planprogram Detaljregulering for AF Miljøbase Vats med sjøområder i Vats- og Yrkefjorden

AF Offshore Decom AS har igangsatt reguleringsplanprosess for utvidelse av industriområdet ved AF Miljøbase Vas. Formålet med planarbeidet er å tilrettelegge for fremtidsrettet industri tilknyttet offshore vind i forbindelse med etablering av havvind i Nordsjøen. Oppstartsmøte med Tysvær og Vindafjord kommuner ble gjennomført 24.10.2023. Oppstartsvarsel ble annonsert i Haugesunds avis, Grannar avis og Tysvær Bygdeblad. Grunneiere, naboer, offentlige myndigheter, organisasjoner og foreninger har blitt varslet med brev.

Frist for å sende inn høringsuttalelser i forbindelse med varsel om oppstart og høring av planprogram var 15. mars 2024. Det har kommet inn til sammen 36 merknader/innspill fra følgende:

Offentlige instanser

- 1) Haugaland Interkommunale Miljøverk IKS (13.02.24)
- 2) Statnett (19.02.24)
- 3) Fiskeridirektoratet (09.02.24)
- 4) Statsforvalteren (23.02.24)
- 5) Kommunaltekniske tenester (05.03.24)
- 6) Mattilsynet (14.03.24)
- 7) Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE (13.03.24)
- 8) Karmsund Havn IKS (13.03.24)
- 9) Rogaland fylkeskommune (12.03.24)
- 10) Stavanger maritime museum (01.03.24)
- 11) Kystverket (22.03.24)

Næringsorganisasjoner og bedrifter

- 12) Hatteland Kjemi AS (14.03.24)

Interesseorganisasjoner, lag og foreninger

- 13) Vindafjord Jakt og Fiskelag (06.03.2024)
- 14) Vats Grendalag (07.03.24)
- 15) Motvind Tysvær (14.03.24)
- 16) Norges Miljøvernforbund avdeling Haugaland (14.03.24)
- 17) Sør-Norges Fiskarlag (15.03.24)
- 18) Yrkje og Lindanger Bygdalag (14.03.24)
- 19) Norges miljøvernforbund (15.03.24)

Grunneiere og naboer

- 20) Kristoffer Hansen og Ingrid Sofie Hansen v/Legal24 Advokatfirma (16.02.24)
- 21) Per Kristian Håland (03.04.24)
- 22) Karl Stokland (06.03.24)
- 23) Elin Mæland (08.03.24)
- 24) Axel Ørke (11.03.24)
- 25) Erlend og Emma Lise Sande (13.03.24)
- 26) Dina Margrete Amdal (12.03.24)
- 27) Grunneiere og naboer på sørsiden av Yrkefjorden (07.03.24)
- 28) Inger Dagny Nising (14.03.24)
- 29) Nils Arild Ørke (15.03.24)
- 30) Eiendom 102/20 ved Roger Dale (14.03.24)
- 31) Eiendom 102/20 ved May Hilde Nesheim (14.03.24)
- 32) Sigrid J. Lomeland (15.03.24)
- 33) Tove Iren Fure (15.03.24)
- 34) Einar Heskja (15.03.24)
- 35) Leif Magnus og Lill-Eva Dale (15.03.24)
- 36) Sigbjørn Langhelle (15.03.24)

Leseveiledning:

- **Tas til orientering:** Innhold i innspillet tas som opplysning/informasjon.
- **Tas til følge:** Benyttes der tiltakshaver vil etterkomme innspillet i det videre planarbeidet.
- **Tas ikke til følge:** Benyttes der tiltakshaver ikke vil følge opp innspillet.
- **Dette medfører ikke riktighet:** Benyttes der innspillet beror på feiltolkning.

Offentlige myndigheter		
Avsender	Oppsummert uttalelse	Forslagsstillers kommentar
1) Haugaland Interkommunale Miljøverk IKS	a) HIM forutsetter at forhold i vedlagte dokumenter legges til grunn i videre planarbeid. HIM har vedlagt kart med oversikt over renovasjonspunkter i og rundt planområdet. b) <u>Husholdningsrenovasjon</u>: Det er tre hentesteder for husholdningsavfall innenfor planområdet. HIM ber om at hentestedene for Raunesvegen 616 og 619 blir ivarettatt. HIM ber videre om at felles hentested innenfor planområdet utbedres med innebygget trebinge som et tiltak for å hindre forsøpling. c) <u>Næringsrenovasjon</u>: HIM har flere henter avfall flere steder i planområdet. Ordningen er velfungerende og ingen tiltak til forbedringer er nødvendig.	a) Tas til orientering. b) Tas til orientering. Dersom planforslaget medfører endringer for renovasjon i området vil dette vurderes som del av videre planprosess. c) Tas til orientering.
2) Statnett	a) Statnett har særskilt anleggskonsesjon etter energiloven for transmisjonsnettanlegg i Vindafjord kommune, og eier og drifter følgende anlegg: - 300 kV Sauda - Håvik - 300 kV Sauda – Kårstø b) Statnett informerer om at de har igangsatt planarbeid for to nye 420 kV høyspentlinjer mellom Sauda- og Gismarvik, som skal erstatte dagens 300 kV linjer. Arbeidet følger av vedtatt ny områdeplan for Bergensområdet og Haugalandet, som innebærer en omfattende utbygging og forsterking av transmisjonsnettet i hele området, med trinnvis utbygging i perioden ca. 2024 - 2040. Et av traséalternativene for strekningen Sauda-Gismarvik går i fjordspenn over/gjennom omsøkt planområde for AF Miljøbase Vats, det vises til vedlagt figur. Statnett presiserer at det er viktig traseen holdes disponibel for Statnett, og innarbeides som hensynssone/ byggeforbudsbelte i reguleringsplanen med total bredde på ca. 120 meter. Sikker fri seile-høyde under fjordspennet blir ca. 50m. c) Statnett ber om at alternativene for nye 420 kV linjer medtas i konsekvensutredningen og at temaene <i>kritisk infrastruktur</i> og <i>transmisjonsanlegg/høyspenningsanlegg</i> utredes mtp. byggeforbudssoner/hensynssoner til høyspentledningen. Det vises til energiloven med forskrifter, Statnett sine retningslinjer og krav og Statens Strålevern sine anbefalinger om avstander til høyspentledninger.	a) Tas til orientering. b) Tas til følge. Mellomlagring av fundamenter i fjordområdet antas ikke å være i konflikt med mulig trasé for ny kraftlinje. Tiltakshaver anser det likevel som hensiktsmessig at ny ledning legges lenger inn i fjorden. Dette vil sikre større avstand til planlagt ny aktivitet. Videre vil en unngå at ny trasé berører sikkerhetssonen tilknyttet Hatteland Kjemi AS sin virksomhet på området, som er underlagt Storulykkeforskriften. c) Det legges til grunn at mellomlagring av fundamenter ikke vil være i konflikt med ny kraftlinje. Konsekvenser for eventuell kraftlinje vil synliggjøres i det videre planarbeidet.
3) Fiskeridirektoratet	a) Fiskeridirektoratet viser til gjeldende arealbruk i planområdet. Sjøområdet i Tysvær kommune er avsatt til fiske- og ferdselsområde, der areal nærmest land er et trålfelt avsatt til fiskeområde og kaste- og låssettingsplasser. Fiskeridirektoratet bemerker at de i sin kartlegging av fiskeriaktivitet i området ikke har kjennskap til reketråling i nevnte område, og anmoder om at eventuell aktivitet avklares med fiskerimiljøet. <u>Marint miljø og ressursgrunnlag:</u>	a) Tas til følge. I forbindelse med konsekvensutredning for fiskeri vil lokale aktører kontaktes og evt. reketråling kartlegges.

b) Fiskeridirektoratet viser til naturmangfoldloven og dens prinsipper om bærekraftig bruk og vern. Dersom man skal sikre at marint biologisk mangfold ikke berøres negativt, må det ikke etableres installasjoner eller foreta inngrep i sjø uten grundige vurderinger. c) Det vises til kartlegging av marint naturmangfold som er gjennomført i forbindelse med planarbeidet. Fiskeridirektoratet gjør oppmerksom på at det i Naturbase er registrert svært viktige ålegressenger i indre halvdel av Vatsfjorden, og viser til kart. Ålegressenger er sårbare overfor utbygging i strandsonen og særlig utsatt for menneskelig aktivitet. Videre er det registrert flere større tareskogforekomster på nordsiden i Yrkefjorden. d) Tiltaket berører et kjent lokalt viktig gytefelt for torsk og gytefelt for andre fiskearter. Fiskeridirektoratet påpeker at det i planprogrammet står at det skal vurderes hvordan tiltaket påvirker <i>gyteområdet</i>, og antar at en her sikter til <i>gytefelt</i>. (<i>Gytefelt</i> for kysttorsk er kartlagt av Havforskningsinstituttet gjennom "Nasjonalt program for kartlegging av marine naturtyper" (2007-2019) og "Kartlegging av gytefelt og oppvekstområder for kommersielt viktige arter i kystsonen" (2020-). Et registrert <i>gyteområde</i> er et arealavgrenset område der yrkesfiskere har opplyst å ha fått fisk med rennende rogn eller å ha sett fiskerogn på havbunnen.) I og i nærhet til planområdet overlapper gytefelt og gyteområder for kysttorsk. <u>Beskrivelse av fiskeriaktiviteten:</u> e) Fiskeridirektoratet har samlet inn fiskeridata i Yrkefjorden (2007) og Vatsfjorden (2010). Historikk for faststående bruk og sporings- og fangstdata tyder på at det er garnfiske etter sei og notfiske etter makrell som utgjør det meste av fiskeriaktiviteten i Vatsfjorden og Yrkefjorden. Aktiviteten er høyest i den sør-vestlige delen av fjorden. Fiskeridirektoratet påpeker at aktiviteten ikke er begrenset til områdene som er kartlagt i kystnære fiskeridata. Ikke alle fartøy er eller har vært pålagt sporing, og det er som hovedregel ikke krav om innrapportering av faststående bruk i dette området. Aktiviteten kan dermed være høyere og innrettet med flere redskaper mot flere arter enn det dataene gir inntrykk av. Det er også registrert låssettingsplasser i området, som benyttes ifb. med pelagisk fiske etter sei, sild, makrell og brisling. Fiskeridirektoratet ber om at fiskeriinteressene involveres i utredningen om nåværende og fremtidig bruk av låssettingsplassene. f) Fiskeridirektoratet viser til omtale i planprogrammet om at lagring av fundament og ferdige vindmøller kan være til mulig hinder for dagens fiskeriaktivitet, og slutter seg til vurderingene. <u>Akvakulturvirkosomhet:</u> g) I fjordsystemet er det flere oppdrettsaktører og oppdrettslokaliteter. Fiskeridirektoratet påpeker at selv om lokalitetene ikke er innenfor planområdet, er det ikke usannsynlig at virksomheten kan bli direkte eller indirekte berørt av planlagte etablering av produksjon av installasjoner for vindmøller. <u>Arealplaner Vindafjord og Tysvær kommuner:</u> h) Det er avsatt et mindre område for akvakultur i planområdet i kommuneplan for Vindafjord. Lokaliteten er ikke klarert og det har ikke vært etablert oppdrettsvirksomhet der. En samlokalisering av oppdrettsvirksomhet og planlagt industrivirksomhet kan være konfliktskapende. Fiskeridirektoratet anmoder derfor om at det i forbindelse med planarbeidet foretas en vurdering av fremtidig avsetning og bruk av arealet. i) Det vises til området i Yrkefjorden som er avsatt til FFA med åpning for akvakultur i kommuneplan for Tysvær. Fiskeridirektoratet anmoder om at det i planarbeidet foretas en vurdering av fremtidig avsetning og bruk av arealet.	b) Tas til orientering. Eventuelle konsekvenser for marint naturmangfold som følge av tiltaket skal kartlegges og redegjøres for gjennom konsekvensutredning for temaet. c) Tas til følge. Tiltakshaver er kjent med forekomstene av ålegress og tareskog. Forekomstene vil omtales i revidert planprogram, men vil trolig ikke påvirkes av planlagt tiltak. d) Tas til følge. Påvirkning på gytefelt skal utredes som del av konsekvensutredning for vannmiljø, inkludert marint naturmangfold. Begrepsbruken vil presiseres i revidert planprogram. e) Tas til orientering. Som del av konsekvensutredning for fiskeri vil lokale fiskerlag kontaktes for å få oppdatert informasjon om fiskeriaktiviteten i området. I forbindelse med høringen er det også mottatt innspill fra lokale fiskere med nyttig informasjon om fiskeaktiviteten i området. f) Tas til orientering. Å finne gode løsninger for sameksistens mellom dagens fiskeriaktivitet og planlagt ny virksomhet vil være en viktig del av den videre planprosessen. g) Tas til følge. Det er viktig å få kartlagt mulige konsekvenser for lokal akvakulturvirkosomhet, og temaet vil innarbeides i revidert planprogram. h) Tas til følge. Vindafjord kommune har igangsatt arbeid med ny arealdel, og det er i forbindelse med planarbeidet gitt innspill til planen med forslag om at arealet avsettes til næringsformål i likhet med eksisterende industriområde. Det planlegges etablering av ny kai i området, og arealformålet vil være mer i tråd med både eksisterende og fremtidig bruk av området. i) Tas til følge. Tysvær kommune skal i likhet med Vindafjord kommune rullere sin arealdel, og det vil i den forbindelse gis innspill til planen.
---	--

	j) Fiskeridirektoratet er opptatt av at også havbruksnæringen inkluderes i planarbeidet mtp. status og fremtidsplaner for areal avsatt til akvakultur, og etablert oppdrettsvirksomhet i- og i nærhet av planområdet. <u>Klima, miljø og bærekraft:</u> k) Fiskeridirektoratet finner ikke at planarbeidet er knyttet opp mot noen av FNs bærekraftsmål, og ber om at det blir vurdert hvilke av bærekraftsmålene som bør legges til grunn for arbeidet med reguleringsplanen. <u>Avslutning:</u> l) Planlegging av bruken av kysten må sette klare rammebetingelser for arealbruk, utvikling og næringsvirksomhet. Fiskeridirektoratet er opptatt av at sjøbunnen i minst mulig grad påvirkes og beslaglegges. Tiltakene må sees i sammenheng med verdien og bruken av områdene, slik at man i størst mulig grad unngår berøring med marine naturtyper, skader på marint biologisk mangfold, og minimaliserer potensialet for konflikt med fiskeri- og havbruksaktiviteter. m) Fiskeridirektoratet vurderer at foreløpig planarbeid fremstår som solid og gjennomarbeidet. Direktoratet forutsetter at deres innspill innarbeides i det videre planarbeidet.	j) Tas til følge. Akvakultur vil inngå i utredningsarbeidet. k) Tas til orientering. Prosjektet har ikke definert måloppnåelse mht. FNs bærekraftsmål, men vil bidra til måloppnåelse utslippsfri energiproduksjon og ren energi. Det skal også legges vekt på å minimere negative konsekvenser for livet i havet. l) Tas til orientering. Mulige konsekvenser og avbøtende tiltak for fiskeri- og havbruksnæringen skal utredes og kartlegges i videre planprosess. m) Tas til orientering.
4) Statsforvalteren	a) Statsforvalteren presiser at merknadene til oppstartsvarselet reflekterer planens tidlige stadium, og tar forbehold om at dei vil koma med fleire og andre typar merknadar ved offentlig ettersyn. Dette er ein betydeleg plan som vil ha store konsekvensar for lokalsamfunnet, naturen, fjorden og det biologiske mangfaldet i området. Konsekvensutgreiinga er avgjerande for å kunne gjere ei heiskapleg vurdering av tiltaket og for å vurdere om konsekvensane vil vera av ein akseptabel karakter eller ikkje. <u>0-alternativet:</u> b) Statsforvaltaren meiner framstillinga av 0-alternativet i stor grad baserer seg på det ein trur blir framtidig drift ved AF Offshore Decom AS, og at dette skyv 0-alternativet over i ein situasjon som liknar mykje på planforslaget. c) Det blir påpeika at gjelda reguleringsplan tillèt høgare utnytting på land enn det som er utbygd i dag, men det er ikkje vist til i kor stor grad området er utbygd og kor mykje areal som står att i kvart enkelt felt. I gjeldande reguleringsplan er det krav om utarbeiding av utanomhusplanar som angir høgder, plassering av bygningar, trafikkareal, kaianlegg og grøntanlegg for kvar enkelt byggjesøknad. Dersom ein i 0-alternativet reknar med full utbygging vil Statsforvaltaren sjå ei konkret utrekning av dette for kvart av felta i gjeldande plan. Det må vistast til at den konkrete mengda grøntareal er bevart i kvart enkelt delfelt i tråd med reguleringsplanen. d) Statsforvaltaren viser til at det ifølgje planprogrammet er tilgjengelege massar innanfor noverande regulering som svarer til 15 % av planlagt masseuttak på 5 millionar kubikk. Statsforvaltaren påpeikar at det ikkje er oppgitt kor mykje av massane som skal nyttast i betongproduksjon. Det er heller ikkje er oppgitt kor mykje av planområdet som må endrast for å utnytta gjeldande område på land til produksjon av fundament og montering av vindmøller. e) Statsforvaltaren meiner ei forskyving av 0-alternativet er alvorleg fordi det maskerer den reelle konsekvensen av tiltaket. Ved vidareføring av 0-alternativet som beskrive i planprogrammet må sannsynligheita for at omtalt utbygging skjer konkretiserast betydeleg. Statsforvaltaren si vurdering er at det å endra bruken av området til å inkludera produksjon av fundament og montering av havvindmøller ikkje er rett å bruka som 0-alternativ, og at det vil vera meir korrekt ihht. KU-forskrifta å bruka dette som eit alternativ i tillegg til alternativet med full utbygging. <u>Terrestrisk naturmangfald:</u> f) Statsforvaltaren viser til gjennomført Nin-kartlegging i planområdet, og påpeikar at kartlegginga ikkje er publisert i Naturbase.	a) Tas til orientering. b) og c) Tas til følge. 0-alternativet vil justerast i planprogrammet. Framfor eitt 0-alternativ vil det nyttast to referansesituasjonar som samanlikningsgrunnlag for konsekvensutgreiingane. Eitt scenario vil omfatta dagens situasjon, utan ny utbygging. Det andre scenarioet vil inkludera planlagde utvidingar innanfor gjeldande reguleringsplan, der det ligg føre fleire konkrete utbyggingsplanar. Produksjon av fundament og montering av ferdige vindmøller vert teken ut av 0-alternativet. d) Tas til orientering. Massehandtering er eit tema som skal vurderast i planarbeidet, og det skal utarbeidast eit eige notat. e) Viser til punkt b) og c). f) Tas til følge. Kartlegginga vil publisierast i Naturbase.

	g) Ifølgje naturkartlegginga er det registrert ask og alm med kategori VU. Statsforvaltaren understrekar at dette ikkje er rett, då både alm og ask er vurdert til kategori EIN, sterkt trua. h) Det er ikkje konkretisert kva som skal bli kartlagt i samband med KU naturmangfald i planprogrammet, og Statsforvaltaren meiner følgjande punkt må supplerast i planprogrammet: • Kartlegging av terrestre naturtypar etter miljødirektoratet sin instruks i heile planområdet • Kartlegging av raudlista arter, ansvarsarter og framande artar i heile planområde, og på Kaldrak. • Kartlegginga må dekke alle relevante artsgrupper, t.d. edderkoppdyr, lav, mosar, sopp, karplanter og insekt, samt supplerande dokumentasjon om fugl. Området er eit viktig område for til dømes havørn, og påverkningen på denne og andre fuglearter i område må granskast. • Planprogrammet bør stadfesta kva kompetanse kartleggarane skal ha. <u>Forhold til verneområde:</u> i) Planområdet grensar til verneområdet Stråtveit naturreservat. Statsforvaltaren påpeikar at det føreslåtte planområdet kjem nærare naturreservatet enn gjeldande plan, og at planlagde ankringspunkt kjem i direkte konflikt med verneområdet. Etablering av nye installasjonar er ikkje i tråd med forskrifta for verneområdet, det blir vist til § 3: <i>All vegetasjon er verna mot skade og øydelegging (a), dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er verna mot skade, øydelegging og unødig forstyrning (b), og det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endra naturmiljøet (c).</i> j) Planlagd kaverne, SPAR-kai og nordsjølekter vil forårsaka støy og luftforureining som vil påverka verneområdet og vera til forstyrning for dyrelivet. Statsforvaltaren viser til at naturområde i støyretningslinje T-1442 er omtalt som område der stillheit er viktig, og viser vidare til Miljødirektoratets rettleiar for behandling av støy i arealplanlegging og føringar i Naturmangfoldloven. På bakgrunn av føringane meiner Statsforvaltaren at det må sikrast at anbefalt støygrense for samanhengande nærfriluftsområder (Lden40 dB) overhaldast innanfor reservatet. Statsforvaltaren vil vera tydeleg på at støy over denne grenseverdien vil føra til støyforstyrning i strid med verneforskrifta. Forholdet mellom dei planlagde tiltaka, og verneområdet må komma tydeleg fram i KU. <u>Klima:</u> k) Statsforvaltaren er positive til at klimaglasutslepp er eit av temaa som skal konsekvensutgreiast og legg til grunn at utgreinga m.a. inkluderer: - Heilskapleg klimagassrekneskap med referansemodell for etablering av tiltaket - Konkrete tiltak for å redusere klimagassutslipp innanfor planområdet - Langsiktig plan for hvordan planområdet skal oppnå klimanøytralitet innen 2050 Statsforvaltaren oppmodar til å setja krav om restaurering av areal med likt karboninnhald og opptak samt natur- og økologiske funksjonar. Registrert skog med særst høg bonitet må inkluderast i berekningane. Norsk energimiks må nyttast som grunnlag for berekningar på potensielle positive klimaeffektar av tiltaket. <u>Naturbaserte løysingar:</u> l) Det blir vist til nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging om tilrettelegging for klima i endring, der bevaring og restaurering av naturområde, eller etablering av naturbaserte løysingar blir trekt fram. Dette er også i tråd med statleg planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing.	g) Tas til følge. Kategori vil korrigerast i revidert planprogram. h) Tas til orientering. Det er gjennomført kartlegging i samsvar med Miljødirektoratets instruks med registrering av naturtypelokalitetar og raudlisteartar innanfor område som blir ramma av tiltaket. Det er også gjennomført kartlegging av fugl innanfor desse områda. Det kan bli behov for tilleggsregistreringar. Kartlegging etter Miljødirektoratets instruks omfattar også Nin-typar som har sentral økosystemfunksjon for låg, mosar, sopp osb. Særskilt kartlegging av t.d. insekt og edderkoppdyr er mest relevant for artar med heilt spesialiserte habitatkrav eller med svært avgrensa utbreiing. Me kjenner ikkje til at det finst registreringar av slike artar eller habitat innanfor planområdet. i) Tas til orientering. Det vil i det vidare planarbeidet fokuserast på å unngå nærføring med naturreservatet. Mildnande tiltak vil vurderast ved behov. Ankringspunkt i naturreservatet er berre aktuelt der det allereie er ankringspunkt i dag. j) Tas delvis til følge. Dagens verksemd genererer meir enn 40 db inn i naturreservatet. Verksemda som blir foreslått ved SPAR-kai er ikkje spesielt støyande, men vil truleg generera støy over 40 db som er svært lite. Som ein del av KU vil støy greiast ut og støy mot reservatet vil dokumenterast. Mildnande tiltak vil vurderast ved behov. Tiltakshavar ser fram til dialog med Statsforvalter om temaet. k) Tas til orientering. Det skal gjennomførast konsekvensutgreiing for klimagassutslepp i samsvar med metodikk i rettleiar M-1941. Konkrete tiltak for å redusera utsleppa vil vurderast som del av utgreinga. Heilskapleg klimagassrekneskap og langsiktig plan for klimanøytralitet er ikkje krav i rettleiaren og ikkje ein del av KU. l) Tas til orientering.
--	--	--

m) Statsforvaltaren legg til grunn at elveløpet til Rauneselva som renn gjennom planområdet blir halde ope så lenge det er mogleg. <u>Laks, sjøaure og elvemusling:</u> n) Statsforvaltaren påpeikar at Åmselva ikkje er nemnt i planprogrammet. Åmselva er eit anadromt vassdrag, med laks og sjøaure, samt laksemuslingar. Sjølv om planområdet ikkje påverkar Åmselva direkte, er det viktig at migrasjonen av anadrome fisk ikkje blir negativt påverka av tiltaka. Forholdet til migrerande fisk må bli vektlagt når planen kjem til offentleg ettersyn, og omfang og plassering av lekterar i sjø må tydeleggjerast. <u>Forureining:</u> o) Statsforvaltaren viser til at miljøbasen hadde eit uhellsutslepp av brannskum som inneheld PFOS i 2021, og forhøgde verdiar av sum PFAS- 15 i både 2021 og 2022. PFOS er ei prioritert miljøgift som er strengt regulert internasjonalt. Den er giftig, oppkonsentreres i næringskjeda og brytast ikkje ned i naturen. Forureiningssituasjonen i området er derfor alvorleg, og tiltak nødvendig. Statsforvaltaren understrekar at forureining i sjø og på land må granskast i ei KU. p) Med planlagde store utfyllingar må forureiningsgrada i sedimenta kartleggjast. KU for forureining må også tydeleggjera kva avbøtande tiltak som kan forhindra spreining av forureining, og i kva tidsrom tiltaka kan utførast utan at gytande eller migrerande fisk blir påverka. Statsforvaltaren tilrår at ein ikkje ventar med desse undersøkingane til ein evt. søknad om tiltak i sjø til Statsforvaltaren. <u>Støv:</u> q) Utsprenging av ca. 5 millionar kubikk stein gir ei støvflukt i området. Retningslinjer for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging (T-1520) skal leggjast til grunn ved etablering av verksemder som vil føra til vesentleg auke i luftforureining. r) Statsforvaltaren viser til kap. 3.3 i retningslinjene om vurdering av behovet for utarbeiding av luftsonkart. Statsforvaltaren legg til grunn at det blir gjort ei utgreiing av luftforureining frå området, og at det tas stilling til om luftsonkart bør utarbeidast. I utgreinga bør det tas omsyn til både naturreservatet og nærliggande bustader. s) Statsforvaltaren gjer merksam på at det etter forureiningsforskrifta §30-9 skal gjerast støvnedsfallsmålingar når det er under 500 m til næraste nabo. <u>Marint naturmangfald:</u> t) Vatsfjorden er eit lokalt viktig gytefelt for kysttorsk, og eit viktig beite og leveområde for ei rekke fiskeartar. Tareskogen og ålegraset i Vatsfjorden og Yrkefjorden er viktige funksjonsområder for gytande torsk, og migrerande laks og sjøaure. Det må sikrast at planen ikkje forringar kvaliteten på desse viktige funksjonsområdene. Statsforvalteren forventar at verknad på marint naturmangfald blir tydeleggjort gjennom KU, og at ein kartlegging i heile planområde blir vedlagt. <u>Konflikt med farled og areal til fiske:</u> u) Planen kjem i konflikt med biled i område, og vil verka inn på gjeldande farledareal. Tiltaket kjem vidare i konflikt med arealformål fiske og ferdsel i Tysvær kommune. Kystverket er sektormyndigheit for ferdsel i sjø, og Fiskeridirektoratet for fiskeriverdiar, og Statsforvalteren oppmodar kommunen til å vektlegge uttalen frå disse myndigheitene når det gjeld plassering av vindturbinane i sjø. <u>Friluftsliv på sjø og land:</u> v) Storenut-Valenut-Stråtveit er eit regionalt friluftsområde som vil bli råka av planen på fleire måtar, og konsekvensar og avbøtande tiltak for området må belysast gjennom KU. Planen vil og medføra ei betydeleg verknad for dei som nyttar område til friluftsliv på sjøen. Det er fleire småbåthamner i Vatsfjorden og Yrkefjorden, og det er forventat at lokalbefolkninga i område nyttar fjordområde	m) Tas til orientering. n) Tas til følge. Vurdering av påverknad på Åmselva og anadrome fiskeartar tas inn og vurderast som del av KU. o) og p) Det foreligg mykje kunnskap om forureiningssituasjonen på land og i sjø. Som ein del av KU vil behov for supplerande sediments- og miljøtekniske grunnundersøkingar vurderast. Massar som skal brukast til utfylling vil komma frå fjellskjering og antakast ikkje å vera forureina. q), r), s) Tas til følge. Konsekvensutgreiing av luftforureining er omtalt i planprogrammet. Krav om støvnedsfallsmålingar vil bli aktuelt i samanheng med seinare søknad om utsleppsløyve. t) Tas til følge. Temaa vil kartleggjast og vurderast som del av KU for marint naturmangfald. Forekomstane av tareskog og ålegras vil omtalast i revidert planprogram. u) Tas til følge. Det er ønske om å oppnå best mogleg sameksistens mellom planlagd ny industriaktivitet og eksisterande ferdsel og sjøaktivitet i området. Påverknad på sjøtrafikk skal greiast ut og omtalast i eige notat som følgjer planforslaget og konsekvenser for fiske i KU naturressursar. v) Tas til orientering. Konsekvensar for friluftslivsområde i området, både på land og i sjø, skal greiast ut i KU friluftsliv.
--	---

	til fiske og rekreasjonelt båtliv. Det er viktig at det kjem tydeleg frem korleis forholda i fjorden blir dersom denne planen vert realisert. <u>Landskap:</u> w) Det må sikrast at dei negative landskapsverknadene av tiltaket blir så små som mogleg. Statsforvalteren er positive til at det skal utarbeidast synligheitskart og visualisering i 2D/3D. Dei påpeiker at landskapsverknaden må sjåast i samanheng med det regionale friluftsområde, verneområde, og tettstaden i Vats. Det må vurderast skjermingstiltak som tek omsyn til landskapsrom og hindrar støy. Avbøtande tiltak må sikrast i føreseigna til planen. <u>Vassmiljø:</u> x) Statsforvalteren viser til vassforskrifta §§ 4-6, som slår fast at tilstanden i vatn skal beskyttast mot å bli forringa, den skal forbetrast og gjenopprettas med sikte på at vassførekomstane skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Forskrifta har eit generelt forbod mot forringing. Dersom planforslaget kan føre til forringing, kan krava i vassforskrifta §§ 4-7 berre fråvikast på strenge vilkår i tråd med vassforskrifta § 12. y) Statsforvalteren listar opp konkrete krav til kunnskapsgrunnlaget som må ligge til grunn for å gjere ei vurdering etter vassforskrifta §§ 4-6. Statsforvalteren presiserer at ein med «alle vassførekomstar som blir påverka/råka av tiltaket» siktar til vassførekomstar som blir direkte påverka, indirekte og tilgrensande, og vassførekomstar i influensområdet til påverka vassdrag. Undersøkingane og vurderingane må gjennomførast av personar med naudsynt fagkompetanse innan hydrologi og økologi, og på rett tid av året, jamfør gjeldande rettleiar for klassifisering av miljøtilstand i vatn (rettleiar 02:2018). z) Statsforvalteren underrettar om at Yrkefjorden i følgje vann-nett.no har endra økologisk tilstand frå moderat til svært god. Den kjemiske tilstanden i Yrkefjorden er framleis registrert som dårleg. Statsforvalteren vil klargjera dette slik at vurderinga etter vassforskrifta omtalt i planprogrammet kan gjerast på eit best mogleg grunnlag. <u>Massehandtering:</u> æ) Statsforvalteren viser til føringar i om massehandtering i dei nasjonale forventningane til planlegging. Dei påpeiker at prosjektet vil generere store mengder massar og kan medføre uttak av massar med forureining på land og i sjø. Dei forventar derfor ein plan for massehandtering og viser til <i>Regional plan for massehandtering på Jæren</i> som inneheld fleire prinsipp som kan vere nyttige i saka. <u>Samfunnstryggleik:</u> ø) Statsforvaltaren viser til krav om ROS-analyse, jf. § 4-3 i plan- og bygningslova. Statsforvaltaren minner om at ein i tillegg til nemnde utgreiingstema for samfunnstryggleik i planprogrammet, også må greia ut risiko i forhold til storulykkesverksemd, og lagring av farleg stoff. I tillegg bør det vurderast om bølgjer frå skred, inkludert fjellskred skal inkluderast. <u>Prosess:</u> å) Statsforvaltaren fremhevar viktigheita av medverknad og det særlege ansvaret til kommunen for å sikra medverknad frå grupper som krev spesiell tilrettelegging, m.a. barn og unge. Statsforvaltaren tilrår at kommunen melder planen til regionalt planforum då dette er ei stor sak med nasjonal og regional betydning	w) Tas til orientering. Konsekvensutgreiing for landskap skal gjennomførast i tråd med handbok m-1941 der ei vurdering av avbøtande tiltak vil inngå. x) Tas til orientering. y) Tas til orientering. Konsekvensutgreiing for vassmiljø vil gjennomførast i tråd med M-1941. Behov for supplerande undersøkingar i vassførekomstar vil vurderast på grunnlag av kvalitet på eksisterande kunnskap og tiltakets verknad på vassførekomsten. z) Tas til følgje. Beskrivelse av miljøtilstand vil oppdaterast i planprogrammet. æ) Tas til orientering. Massehandtering er eit viktig tema, og skal omtalast i eige notat som vil følgja planforslaget. ø) Tas til følge. Innleiande vurderingar tilseier ikkje at verksemda vil falla inn under storulykke. å) Det blir lagd opp til brei medverknad i planarbeidet. Folkemøte og kontordag er halden i samband med planoppstart og vil også arrangerast i samband med høyring av planforslaget.
5) Kommunaltekniske tenester	a) Eining kommunaltekniske tenester har primært mottatt varsel som grunneigar. b) Eininga er dagleg forvaltar av den kommunale delen av Raunesvegen. I området ligg det fleire bustader og busstopp for skulebuss. Med omsyn til trafikktryggleik bør det planleggast anlegg for tryggare ferdsle for gåande langs	a) Tas til orientering. b) Tas til følge. Dagens trafikksituasjon og eventuell trafikkauke som følgje av utvida verksemd vil kartleggjast og omtalast i eige notat.

	offentleg veg. Dette er særleg aktuelt dersom planen inneber kryssing av offentlig veg der næringsområde ligg på begge sider av vegen. c) Raunesvatnet med tilhøyrande infrastruktur er viktig del av vassforsyning til Vatsbygdene. Arealbruk og aktivitet i etableringsfase må avklarast slik at sårbarheit blir låg i høve til forsyningssikkerheit. d) Det påpekast at kapasitet på vassbehandling ikkje er dimensjonert for auka levering til næring, og at evt. utviding av anlegg må avklarast dersom leveranse av vatn for produksjon er nødvendig. Mengde råvatn kan aukast ved å hente vatn frå Måvatn. Det vil vere store kostnader til dette, både med overføringsleidning, konsesjon, ev klausulering og inntaksarrangement i vatnet. e) Eininga visar til at hovudreinseanlegg for avløp ligg inne på dagens næringsområde, som ikkje er ei god løysing. Som følgje av nye krav venta frå EU-direktiv må renseanlegget utvidast. Kommunaltekniske tenester meiner det vil vere rettare at AF dekkjer kostnadene med reetablering av reinseanlegg, fremfor avløpsabonnentane. f) Kommunaltekniske tenester visar til at det er ført vassledning over Vatsfjorden som kan komme i konflikt med planområdet, og at denne evt. må leggjast om eller sikrast. g) Kommunaltekniske tenester informerer om at utsleppsledning av reina avløpsvatn i dag blir ført utfor Vatsfjorden, og vil ligge midt i aktuelt område. Utsleppsledning må førast til tenleg stad i Yrkesfjorden. Ev. ny plass må avklarast og rutinar for sikring av at utsleppsledning ligg der han skal vere. I tillegg er det aktuelt å reetablere overløpsledning til akseptabel plassering.	c) Tas til følgje. Konsekvensar for kommunalteknisk infrastruktur vil vurderast som del av planarbeidet. Hydrogeologiske vurderingar vil bli gjort for å dokumentera eventuelle konsekvensar for Raudnesvatnet. d) Planforslaget utløyser ikkje behov for auka tilgang på reinsa vatn frå vassbehandlingsanlegget. Industrivatn treng ikkje vera reinsa og planleggjast teke ut via eksisterande leidning som vart lagd på midten av 1980-talet. I samband med merknadsbehandlinga har det vore dialog med kommunalteknisk eining og dei vil sjekka kapasitet og kvalitet med omsyn til industrivatn. e) Planlagde tiltak vil ikkje komma i konflikt med eller utfordra kapasiteten på eksisterande reinseanlegg. Gjennom dialog med kommunalteknisk er det avklart at regulering av område for nytt reinseanlegg ikkje inngår som ein naturleg del planarbeidet. f) Leidningen kryssar fjorden nord i planområdet der det ikkje er planlagd for permanente installasjonar som kan gi konflikt. Det bli teke omsyn til leidningen i det vidare planarbeidet. g) Det vil bli teke omsyn til leidningen i det vidare planarbeidet.
6) Mattilsynet	a) Mattilsynet visar til planlagde tiltak. Mattilsynet har forventningar til at planen greier ut tema med omsyn til drikkevasskjelder, vassforsyning og fiskehelse og har følgande innspel til oppstartsvarelet: <u>Drikkevatn og vassforsyning:</u> b) Mattilsynet visar til at det i planprogrammet står at planområdet rører ved tre registrerte vassførekomst, og at tiltaket vil kunne påverke vassførekomst «Vatsfjorden» og kunne påverke miljøtilstanden i vassførekomst Rauneselva. Raunesvatnet er råvasskjelda til Raunes vassverk og forsyner helseinstitusjonar, næringsmiddelverksemdar og private husstandar i Vindafjord kommune. Vassverket har ingen reservevasskjelder. Mattilsynet er bekymra for at tiltaket, og særleg bygginga av kaverne, vil kunne påverka vasskjelda og vassbehandlingsanlegget. c) Mattilsynet tilrår at det blir gjennomført ei grundig konsekvensutgreiing, og at denne bør inkludere både positive og negative effektar. Det er viktig å engasjere ekspertar som kan vurdere korleis graving og bygging kan påverke vasskjelda og vassbehandlingsanlegget. Det bør utførast ei spesifikk risikovurdering med fokus på: - Nærleik til vasskjelda - Påverknaden av gravearbeidet på vasskjelda - Bygging av kaverne og påvirkning på vassbehandlingsanlegget Mattilsynet presiserer vidare at det er viktig å identifisere tiltak som kan minimere risikoen. <u>Akvakulturverksemd og omsyn til villfisk:</u> d) Mattilsynet viser til at det er oppdrettsaktivitet i området. Dei listar opp fleire lokalitetar i området, der dei næraste lokalitetane er 26955 Hettaneset (matfisk), om lag 4,3 km aust i Yrkefjorden, og slakteriet til Sterling White Halibut AS (11952 Helland) som ligg 7,3 km aust i Vindafjorden. Utløpet til næraste nasjonale laksefjord, Sandsfjorden, er 16 km unna i sør-austleg retning. e) Mattilsynet kan ikkje sjå at omsyn til eksisterande akvakulturverksemd i nærområdet er tatt med i konsekvensutgreiinga i planprogrammet, og heller ikkje nemnt som vesentleg interesse som berøres i planinitiativet.	a) Tas til orientering. b) Tas til følge. Som påpekt skal eventuell påverknad på vassførekomstane vurderast som del av planarbeidet i KU vannmiljø. Påverknad på drikkevasskjelda Raunesvatnet vil også tas inn i KU naturressursar. c) Tas til følge. Det vil gjennomførast hydrogeologiske vurderingar og vurderingar av luftforureining mht. eventuell støvflukt frå anleggsverksemd og drift. d) Tas til orientering. Sjå elles svar til fiskeridirektoratet. e) og f) Tas til følge. Det er viktig å få kartlagt moglege konsekvensar for lokal akvakulturverksemd, og temaet vil innarbeidast i revidert planprogram. Temaet vil kartleggjast og greiast ut som del av KU for naturressursar (fiskeri).

	f) Mattilsynet peikar på at det er særleg plikt til aktsemd med tanke på å førebyggje og hindre risiko for spreiging av smittsame sjukdommar til dyr, medrekna akvatiske dyr. Ifølgje Dyrevelferdslova skal dyr behandlast godt og vernast mot fare for unødige påkjenningar og belastningar. Ved spreiging/utfylling i sjø er det viktig at aktuelle oppdrettarar i nærleiken blir informert om planlagt aktivitet og at det blir tatt omsyn til at fisken kan bli påverka av støy og eventuell partikkelspreiing i sjø. Masseutfylling i sjø vil kunne påverke fiskehelse-, velferd og mattryggleik negativt, mellom anna på grunn av partiklar som virvlast opp i vassøyla og endring av vasskvalitet. I byggjeprosessen er det viktig at det vert teke omsyn til akvakulturanlegg i området, inkludert slakteriet til Sterling White Halibut AS. Anlegga må ha moglegheit til å setje i verk førebyggjande tiltak. g) <u>Oppsummering</u>: Mattilsynet tilrår at både konsekvensutgreiing og risikovurdering blir gjennomført for å verne vassforsyninga og vasskjelda. Dette vil bidra til å identifisere moglege risikoar og utvikle nødvendige, avbøtande tiltak. Mattilsynet førutset at vidare planarbeid tek omsyn til akvakulturverksemd og villfisk ved å sikre at vassførekomsten ikkje vert svekka. Utover dette har dei ikkje ytterlegare kommentarar på noverande tidspunkt.	g) Tas til orientering.
7) Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE	a) NVE har innspel til tema som må greiast ut som del av planarbeidet, omtalt under. Ved siste plannivå må det være avklart at tiltak kan gjennomførast med tilstrekkeleg tryggleik mot naturpåkjenningar, jf. KDD sitt rundskriv <i>H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling</i>. b) <u>Overvatn</u>: Reguleringsplanen må ta omsyn til behovet for opne vassvegar, overordna blågrøne strukturar og forsvarleg overvasshandtering. Kart og føresegner må visa korleis overvatn skal handsamast. Flaumvegar for overvatn bør synleggjerast i plankartet med arealføremål, ev omsynssone, og føresegner som tek i vare tilstrekkeleg tryggleik mot flaum og skader frå overvatn. c) <u>Flaum</u>: Det går eit vassdrag frå Raudnesvatnet til utlaup i Raudnesvika. Reell flaumfare må avklarast og takast omsyn til. Det visast til krav i TEK 17 § 7-2 og <i>NVE Veileder 3/2023: Sikkerhet mot flom. Utredning av flomfare i reguleringsplan og byggesak</i>. Areal som ikkje har tilstrekkeleg tryggleik må visast med omsynssone og tilhøyrande føresegner som gjer krav om sikring. Reguleringsplanen skal vise korleis tilstrekkeleg tryggleik blir teke i vare. d) <u>Skred i bratt terreng</u>: Delar av planområdet ligg i eit område med potensiell fare for skred i bratt terreng, jf. aktsemdkart frå NVE. Tilstrekkeleg tryggleik mot skred må vere avklart før planen blir lagt ut til offentlig ettersyn. Det visast til krav i TEK 17 § 7-3 og NVE sin <i>Veileder - Sikkerhet mot skred i bratt terreng - Kartlegging av skredfare i reguleringsplan og byggesak</i>. e) <u>Fare for kvikkleireskred</u>: Planen legg til rette for tiltak i sjø, og NVE påpeker at det kan vere svært vanskeleg å føresjå konsekvensane av ein lokal overbelastning i sjø. På siste plannivå skal det vere avklart om skred kan breia seg inn på land og ramme andre. Plandokumenta må vise at utbygging kan gjennomførast med tilstrekkeleg tryggleik mot kvikkleireskred, jamfør byggteknisk forskrift § 7-3 og NVEs rettleiar <i>1/2019 Tryggleik mot kvikkleireskred</i>. f) <u>Ålmenne interesser i vassdrag og grunnvatn</u>: Planen skal legge til rette for masseuttak. Tiltaket må vurderast opp mot vassressurslova. Dersom det er uklart om eit tiltak er konsesjonspliktig, kan forslagsstillar be NVE om ei vurdering. Det må komma tydeleg fram i plandokumenta om planen legg til rette for inngrep i vassdrag og kantsoner eller vassuttak anten frå elv eller grunnvatn. Det må vurderast om desse tiltak vil ha verknader for ålmenne interesser. g) <u>Energianlegg</u>: NVE viser til høyringsuttale frå Statnett datert 19.02.2024. Statnett er i gong med planarbeid og melding om to nye 420 kV høgspenlinjer	a) Tas til orientering. b) Vass- og avløpsnett og overvasshandtering skal beskrivast og dokumenterast i samband planarbeidet. Dette inneber løysing for overvasshandtering og mildnande tiltak for å unngå spreiging av forureina overflatevatn. c) Tas til følge. Naturfarar som flaum skred, stormflod, bølger og havnivåstigning skal omtalast i ROS-analysen. Omsynssone med tilhøyrande føresegner skal innarbeidast i planen. d) Sjå bokstav c. e) Det skal gjennomførast ei geoteknisk vurdering av planområdet der områdestabilitet vil vurderast i samsvar med gjeldande retningslinjer. Stabilitet til fylling i sjø i samband med utviding av kaifront og etablering av ny kai vil vera eit viktig tema. f) Konsekvensutgreiing for vassmiljø og for naturmangfald skal vurdere virkningar av inngrepet i vassdrag og kantsoner osv. NVE vil kontaktast dersom det gjennom planarbeidet vert identifisert behov for inngrep i vassdrag. g) Tas til følge. Midlertidig våtlagring av fundament antas å ikkje vera i konflikt med ny trasé for høgspen. Det blir elles vist til utsvar på merknad frå Statnett.

	mellom Sauda – Gismarvik der eit av alternativa til linjetrasé går i fjordspenn over/gjennom det aktuelle planområdet. Statnett ber om at det blir avsett ei omsynssone/ byggjeforbodsbelte med total breidde på ca. 120 meter. NVE ber forslagsstillar om å ta omsyn til uttale frå Statnett. NVE kan fremje motsegn til planar som kjem i konflikt med planlagde eller eksisterande energianlegg med konsesjon frå NVE.	
8) Karmsund havn IKS	a) Karmsund Havn IKS er et interkommunalt selskap eid av Bokn, Tysvær, Karmøy, Haugesund, Sveio og Bømlo kommuner. Selskapet er delegert myndighet til å behandle lovpålagte oppgaver for kommunene i medhold av lov om havner og farvann. Deler av planlagt utvidelsesområde i sjø omfatter kommunalt sjøområde i Tysvær kommune. Karmsund Havn IKS er her relevant myndighet, og ber om å bli holdt orientert om den videre prosessen. b) Karmsund Havn vil generelt bemerke at det ved planlegging i sjø må tas hensyn til sjøvertsferdsel, og det er viktig at det ikke planlegges tiltak/aktiviteter som kan komme i konflikt med sikkerheten og fremkommeligheten i farleden. Planlagte tiltak bør prosjekteres og dimensjoneres slik at de tåler belastningen de kan bli påført i farvannet. c) Alle tiltak som kan påvirke sikkerheten eller framkommeligheten i farvannet krever tillatelse etter havne- og farvannsloven. Det bør tas med i planbestemmelsene at tiltak som faller inn under havne- og farvannslovens bestemmelser skal godkjennes av relevant havnemyndighet.	a) Tas til orientering. Karmsund Havn IKS vil få tilsendt planforslaget ved offentlig ettersyn. b) Tas til følge. Det skal gjøres en vurdering av tiltakets konsekvenser for farleden og det skal gjøres en vurdering av aktuelle forankringsinstallasjoner. c) Tas til følge. Karmsund havn IKS sitt innspill vil ivaretas med relevant bestemmelse. En videreføring av bestemmelse § 6.8 i gjeldende reguleringsplan for sjø er her aktuelt.
9) Rogaland fylkeskommune	a) Fylkeskommunen viser til fremlagte planer og påpeker at tiltaket i stor grad bygger opp rundt en overordna satsning på «grønn industri» i Rogaland, jf. Regionalplan for grønn industri. b) Fylkesdirektøren viser til vedlegg med brev fra Stavanger Maritime museum der det blir stilt krav til marinarknologiske registreringer i henhold til kulturminneloven §9. Fylkesdirektøren kan ikke komme med en endelig uttale knyttet til kulturminner før denne er gjennomført. c) <u>Metodikk konsekvensutredning</u>: Fylkesdirektøren ser at det er lagt opp til et omfattende utredningsprogram, og er i grove trekk enig i tema som blir nevnt her. Fylkesdirektøren har likevel noen kommentarer til konsekvensutredningen: • <u>0-alternativ</u>: Det vises til uttalelse fra Statsforvalteren i Rogaland om behovet for klargjøring av 0-alternativet. Framstillingen av 0-alternativet er i stor grad basert på maksimal utnyttelse av en gammel detaljreguleringsplan. Fylkesdirektøren er enig i at framstillingen av 0-alternativet er uklar og må bli nærmere beskrevet i videre arbeid. Det må her også tas hensyn til gjeldende bestemmelser i kommuneplan for Tysvær for oppankring av installasjoner i Yrkjesfjorden. Fylkesdirektøren mener at forskjellen mellom dagens situasjon, tillatt utbygging henhold til gjeldende planer og ny planlagt utbygging bør tydeliggjøres. • <u>Alternativ og avbøtende tiltak</u>: Fylkesdirektøren påpeker at planlagt konsekvensutredning bare omfatter ett utbyggingsalternativ, og viser til § 19 i KU-forskriften: «Konsekvensutredningen skal også redegjøre for de alternativene til utforming, teknologi, lokalisering, omfang og målestokk som forslagsstilleren har vurdert, og en utredning av relevante og realistiske alternativer.» For konsekvensutredninger med kun et utredningsalternativ bør ulike løsninger til tiltak i §19 ivaretas gjennom å vurdere avbøtende tiltak. Fylkesdirektøren foreslår derfor at formulering om avbøtende tiltak i planprogrammet blir presisert slik at det ikke er tvil om at avbøtende tiltak kan omfatte alle de ulike elementene som nevnt i § 19. Når konsekvens av tiltak skal oppsummeres, må det komme tydelig fram hvilke avbøtende tiltak som er gjort for å unngå eller begrense miljøskade og om disse tiltakene er tatt inn.	a) Tas til orientering. b) Tas til orientering. c) <u>0-alternativ</u>: 0-alternativet vil justeres i planprogrammet. Det vises til punkt b) og c) i svar på Statsforvalterens merknad. Som det fremgår av planprogrammet er det ønskelig å kunne lagre flere installasjoner i fjorden enn det gjeldende planer tillater. Det er samtidig ønskelig å oppnå god sameksistens med øvrig ferdsel og fiske i fjorden, og konsekvensene av planlagt arealbruk i fjorden skal kartlegges gjennom KU. <u>Alternativer og avbøtende tiltak</u>: Planen har kun ett utbyggingsalternativ. Konsekvensutredningene vil imidlertid ha to ulike referansesituasjoner som sammenligningsgrunnlag; dagens situasjon og utbygging innenfor gjeldende regulering. Videre vil vurdering av avbøtende tiltak inngå i hver enkelt fagutredning.

	<i>Føringer i Regionalplan for grønn industri:</i> Fylkesdirektøren viser til at industriområdet på Raunes er et av de regionalt prioritert sjønære industriarealene i regionalplan for grønn industri. Ifølge regionalplanen bør utpekte områder bare tas i bruk til tiltak som kan defineres som bærekraftige i henhold til definerte miljømål. Realisering av grønn industri bør føre til minst mulig nedbygging av arealer og gjenbruk og transformasjon av allerede brukte arealer bør prioriteres. Videre bør viktige miljø- og naturressurser tas vare på. Dersom utbygging i et av de prioriterte næringsområdene fører til inngrep og tap av natur eller dyrka jord, bør dette møtes med restaurering eller tilbakeføring av natur et annet sted. Fylkesdirektøren legger til grunn at konsekvensutredningen belyser de tema regionalplanen konkret tar opp: Effektiv arealbruk, minst mulig tap av miljø- og naturressurser og evt økologisk kompensasjon. d) <u>Om de ulike utredningstemaene:</u> Fylkesdirektøren viser til uttalen til Statsforvalteren, og er enig i de utdypende kommentarene som er gitt for terrestrisk naturmiljø, klima, naturbaserte løsninger, marint naturmangfold, naturressurser, friluftsliv, landskap og massehåndtering. De har følgende tilleggskommentarer: <i>Terrestrisk og marint naturmangfold:</i> Oppdatert Veileder M-1941 har bl.a. flere konkrete formuleringer om hvilke faktorer som skal vurderes ved fastsetting av konsekvensgrad. For arter og naturtyper må det bl.a. tas stilling til om påvirkning skal vurderes ut fra påvirkning på delområdet, eller ut fra påvirkning på bestandsmål/ utbredelse. <i>Landskap og friluftsliv:</i> Tiltaket ligger i nærheten av viktig friluftsområder og landskap med stor verdi. Det er viktig å vurdere størrelse på influensområdene nøye, og det kan være aktuelt at større friluftslivsområder deles i mindre soner. Synlighetskart og visualisering fra flere ståsteder kan være et viktig virkemiddel både for å vurdere konsekvens og eventuelle avbøtende tiltak. Hvis konsekvensen vurderes å være stor for noen områder bør en konkret vurdere om antall tillatte lagra installasjoner bør endres, og om posisjon eller høyde for de ulike installasjonene bør justeres. <i>Naturressurser:</i> Eventuelle feste til ankerpunkt både på land og i fjorden må være en del av vurdering for lagring av fundament og ferdige vindmøller. Tysvær kommune sine bestemmelser for lagring og oppankring må hensyntas i planarbeidet. <i>Adkomst:</i> Siden fylkesvei 748 er adkomstvei til industriområdet bør det gjøres en trafikkvurdering om utvidelsen av virksomheten medfører økt trafikk, behov for spesialtransport til området eller berører veigrunnen; samt forhold for myke trafikanter og trafikkssikkerhet generelt. Ved behov for tiltak som angår fylkesveien må dette inngå som rekkefølgekrav i planen og avklares med Rogaland fylkeskommune. <i>Kulturminne og kulturmiljø:</i> Innenfor planområde ligger det flere SEFRAK-registrerte bygninger, og utenfor planområdet ligger det flere bygningsmiljø med høy verneverdi. I tillegg til enkeltminner og kulturmiljø bør konsekvensutredningene også rette oppmerksomhet mot kulturlandskapet rundt Yrkesfjorden og Vatsfjorden som kan bli sterkt påvirket av planene. Konsekvensutredningen må synliggjøre konfliktgraden mellom tiltak og kulturminne (automatisk fredet, fra nyere tid og kulturlandskap). Planarbeidet må redegjøre for hvordan en kan ta vare på de kulturminnene som er verdifulle og eventuelt foreslå avbøtende tiltak.	<i>Føringer i regionalplan for grønn industri:</i> Temaene vil inngå i konsekvensutredningen, særskilt for naturmangfold. d) <i>Terrestrisk og marint naturmangfold:</i> Konsekvensutredning skal gjennomføres i henhold til revidert veileder M-1941. Påvirkning for arter og naturtyper vil vurderes for det enkelte delområde. Når det gjelder påvirkning på bestandsmål vurderes dette under samlet belastning, og vil kunne påvirke samlet konsekvensgrad dersom denne påvirkningen vurderes å være betydelig. <i>Landskap og friluftsliv:</i> Konsekvensutredning gjennomføres i henhold til revidert veileder M-1941. Avgrensning av influensområde skal hensynta virkninger av tiltaket på omkringliggende friluftslivsområder. Synlighetskart og visualisering i 2D/3D vil utarbeides som del av konsekvensutredning for landskap. Synlighetskart vil tilgjengeliggjøres for andre KU-tema som friluftsliv og kulturminner. Tiltak for å begrense negative fjernvirkninger skal kartlegges som del av utredningene. <i>Naturressurser:</i> Eventuelle virkninger av planlagte tiltak på fiskeri, inkludert ankerfester, skal inngå i konsekvensutredningen. Det vil være mange ulike fundamenttyper som kan være aktuelle for produksjon. Detaljerte moringsanalyser vil ikke kunne gjøres før man vet hva som skal bygges. Gjennom reguleringsplanen vil det sikres at ankringssystemene ikke blir til unødig hinder for fiske og ferdsel i fjorden. <i>Adkomst:</i> Dagens trafiksituasjon og eventuell trafikkøkning som følge av utvidet virksomhet, vil kartlegges og omtales i eget notat. <i>Kulturminne og kulturmiljø:</i> Påvirkning på kulturminner, kulturmiljø og Sefrak-registrerte bygninger i og rundt planområdet vurderes i konsekvensutredning for kulturminne og kulturmiljø. Påvirkning på kulturlandskap rundt fjordene vil også vurderes som del av konsekvensutredningen.
10) Stavanger maritime museum (SMM)	a) SMM skal, som fag- og forvaltningsmyndighet etter kulturminneloven, ta stilling til forholdet til automatisk fredete kulturminner og vernede skipsfunn i sjø og vassdrag som berøres av omsøkt tiltak eller plan. SMM har myndighet til å kreve gjennomføring av arkeologisk registrering for å kartlegge evt. konflikt	a) Tas til orientering.

	med fredete kulturminner og skipsfunn. Kostnader ved registrering bæres av tiltakshaver. <u>Potensialvurdering:</u> b) SMM kjenner ikke til kulturminner i sjø i varslingsområdet. Området er generelt vurdert til å ha et potensiale for funn av hittil ukjente vernede skipsfunn og automatisk fredete kulturminner. SMM informerer om at Raudnes er preget av aktivitet helt fra steinalder, gjennom jernalder og frem til i dag. Gårdsdrift med jordbruk, skogbruk og fiske har vært de viktigste næringene i områdene rundt Yrkes- og Vatsfjorden. Utskiping av tømmer og sagdrift er aktiviteter som har foregått på Raudnes, og det har vært ankringssted i Raudnesvika. <u>Hensiktsmessig plangrense:</u> c) Det er viktig at tiltakshaver setter en hensiktsmessig plangrense i sjø mtp. areal som behøves regulert. Kulturminnelovens undersøkelsesplikt gjelder alt sjøareal som ønskes regulert. SMM ber tiltakshaver sende over planavgrensningen så snart den foreligger. De vil da tidlig kunne vurdere planen, og signalisere om arkeologiske undersøkelser og hvilke kulturminnehensyn som må ivaretas i videre prosess. d) SMM påpeker at infrastruktur under vann, som sjøledninger, ofte fortsetter utenfor reguleringsplanen, og at undersøkelsesplikten gjelder hele arealet som blir berørt. Hvis aktuelt, må høring av slike tiltak sikres ved fremlegging for kulturminnemyndighetene gjennom planens bestemmelser.	b) Tas til orientering. c) Tas til følge. Planområdet omfatter store fjordområder, og det er ikke mulig å gjennomføre registreringer i planområdet i sin helhet. For å få avgrenset et relevant område som vil berøres av planlagte tiltak og hvor det er behov for arkeologiske registreringer, vil det initieres til dialog med SMM. d) Tas til orientering.
11) Kystverket	a) Kystverket er positiv til at det lages en felles reguleringsplan som omfatter sjø- og landareal i begge kommunene. b) Kystverket viser til at planområdet ligger i Yrkje- og Vatsfjorden, som har status som biled. Det er viktig å sikre at planarbeidet tar hensyn til sjøverts ferdsel, og at det ikke planlegges tiltak/aktiviteter som kan legge begrensninger på trafikken i farvannet og kommer i konflikt med sikkerheten og fremkommeligheten, samt merkesystemet i farvannet. Kystverket viser til sjøkartutsnitt med farvannsinformasjon som må hensyntas i varslet planarbeid. c) Kystverket viser til kartutsnitt og informerer om at det i de senere år er registrert i overkant av 500 passeringer av fartøy med AIS. 2022 var det lengste fartøyet 320 meter og i 2023 drøyt 100 meter langt. I tillegg kommer mindre nyttefartøyer og fritidsbåter uten AIS som Kystverket ikke har oversikt over. d) Kystverket viser til planprogrammet og gjeldende arealformål i kommuneplanens arealdel for Vindafjord og Tysvær kommuner, samt gjeldende begrensning på oppankring av to installasjoner samtidig i Vats- og Yrkefjorden. Kystverket viser til at det nå er planer om oppankring av opptil 30 installasjoner med bruk av fortøyningslinjer og anker til sjøbunn ved behov. Fortøyningslinjene skal ligge med tilstrekkelig dybde for at fartøy kan passere, men Kystverket påpeker at det her ikke er nærmere angitt hva som vil bli minste klaring til overflaten i «worst case» værscenario. Kystverket mener illustrert plassering og fortøyning av installasjoner i liten grad ivaretar øvrig ferdsel innover i Vats- og Yrkefjorden. e) Kystverket understreker at det i konsekvensutredning for <i>trafikk til sjøs</i> må utredes hvilke konsekvenser etablering av tiltak i eller nær sjø kan få for sikkerheten og fremkommeligheten i farvannet. Videre presiseres det at en ROS-analyse må vise hva en endret arealbruk vil ha å si for omgivelsene, men også på hvilken måte omgivelsene vil virke på arealbruken i planområdet. f) Planlagte tiltak/aktiviteter må ikke komme i konflikt med fremkommeligheten i farvannet. Tiltak må dimensjoneres slik at de kan motstå påregnelig drag og bølgeslag i området. g) Kystverket er spørrende til at hverken Kystverket eller Fiskeridirektoratet inngår i opplistingen av «høringsparter som antas å ha særlig relevans for planarbeidet». De gjør videre oppmerksom på at Lov om havner- og farvann	a) Tas til orientering. b) Tas til følge. Hensynet til og eventuelle konsekvenser for skipstrafikk som følge av lagring og frakt av installasjoner i sjø skal vurderes gjennom planarbeidet, og utredes i eget notat. Mellom konstruksjoner i sjø og ankerfeste på land skal fortøyningslinjene ligge med tilstrekkelig dybde slik at skip kan passere. Farleden skal holdes åpen for ferdsel, men det kan bli restriksjoner for fiske i perioder med mellomlagring. c) Tas til orientering. d) Det vil være mange ulike fundamenttyper som kan være aktuelle for produksjon. Detaljerte moringsanalyser vil ikke kunne gjøres før man vet hva som skal bygges. Gjennom reguleringsplanen vil det sikres at ankringsystemene ikke blir til unødig hinder for fiske og ferdsel i fjorden. Det vil i prosessen inngås dialog med Kystverket. e) Tas til følge. Det vises til bokstav b) og d). f) Tas til følge. Tiltakshaver vil søke å hensynta fremkommeligheten i farvannet og at installasjoner i sjø vil dimensjoneres og sikres med hensyn til lokale værforhold. g) Tas til følge. Forslagsstiller sier seg enige i at både Kystverket og Fiskeridirektoratet burde vært inkludert i

Oppdragsgiver: AF Offshore Decom AS
Oppdragsnr.: 52305456 Merknadsdokument

	mangler i opplistingen av relevante lover. Oppankring av disse enhetene vil kreve tillatelse i medhold av denne loven. Det må tas med i planbestemmelsene at tiltak som faller inn under havne- og farvannslovens bestemmelser skal godkjennes av havnemyndighet. h) Kystverket informerer om sine hjemmesider med informasjon om farleder, sjøtrafikk mv. og veiledning og informasjon om deres rolle i arealplanlegging. Planarbeidet i Vindafjord og Tysvær kommuner berører Kystverkets saksfelt, som da har rett og plikt til å delta i planleggingen. Kystverket vil ve om at planforslaget oversendes for uttale når dette foreligger.	opplistingen av høringsparter i planinitiativet, og at Lov om havner- og farvann burde vært inkludert i oversikt over relevante lover. Henvisning til loven vil inntas i bestemmelser. h) Tas til orientering. Planforslag vil oversendes Kystverket når dette foreligger.
--	---	--

Næringsorganisasjoner og bedrifter

Avsender	Oppsummert uttalelse	Forslagsstillers kommentar
12) Hatteland Kjemi AS	a) Jakob Hatteland Kjemi AS sitt anlegg på Raunes er underlagt Storulykkeforskriften. Sikringssonen til anlegget er i dag 435 m, det vises til kart. Sonen har vært utvidet tidligere, og det kan ikke utelukkes at den kan bli utvidet ytterligere. b) Det bes om en risikovurdering for planlagt og potensiell aktivitet som i ytterste konsekvens kan ramme anlegget med en dimensjonerende hendelse.	a) Tas til orientering. Forslagsstiller er kjent med sikringssonen. b) Risiko for uønskede hendelser vil vurderes i ROS-analysen.

Interesseorganisasjoner, lag og foreninger

Avsender	Oppsummert uttalelse	Forslagsstillers kommentar
13) Vindafjord Jakt og Fiskelag	a) Vindafjord Jakt og Fiskelag går sterkt imot AF Decoms planer for sammenstilling av havvindturbiner i Vats- og Yrkefjorden. De påpeker at Vatsfjorden er en smal fjord, og mener foreslått utvidelse vil gjøre ubotelig skade på naturen, være til ulempe for omgivelsene og ødeleggende for maritimt liv og fugleliv i området. b) Jakt- og fiskelaget påpeker at Vatsfjorden er en terskelfjord med begrenset utveksling av vann mellom fjorden og kysten utenfor. Oppankring av understell i området kan påvirke den naturlige utskiftingen av vannmasser, og føre til at bassengvannet (under terskelen) blir oksygenfattig, som kan påvirke ålegress som fjorden er rik på. Ålegressenger er svært produktive og regnes som viktige marine økosystemer. Engene er habitat for mange arter, og danner grunnlag for økologisk og økonomisk viktige bestander av reker, skjell og fisk. Jakt- og Fiskelaget mener derfor det er et sjansespill å plassere større konstruksjoner i fjorden som kan påvirke strømningsforholdene. c) Jakt- og fiskelaget informerer om at Åmselva som renner ut i Vatsfjorden har en bra bestand av laks, men nå en truet bestand av sjørørret. Det er gjort tiltak for å forbedre gyteforhold både i Åmselva og i innløpsbekker og småelver. Økt aktivitet i fjorden vil kunne påvirke sjørørreten som lever store deler av livet i fjorden, og videre den rødlistede arten elvemusling som er avhengig av sjørørret og laks for å formere seg. d) Jakt- og fiskelaget påpeker at Vatsfjorden er et viktig gyteområde for ferda-torsk. Torsken gyter på dybder mellom 40 og 100 meters dyp i et overgangslag mellom det varmere bunnvannet og det kaldere overflatelaget. Endring av strømforhold kan påvirke denne balansen og være katastrofal for bestanden av ferda-torsk. Det informeres videre om at Vatsfjorden og Yrkesfjorden også er gyteområde for sei, hyse, kvitling, kysttorsk, lyr, breiflabb, rødspette med flere. Vindafjordbassenget er for tiden det området på Vestlandet som det leveres	a) Tas til orientering. b) Tas til følge. Vurdering av konsekvenser for marint liv og naturmangfold i Vatsfjorden vil gjøres som del av konsekvensutredningen. Eventuell påvirkning på ålegressenger vil også inngå i vurderingen. c) Tas til følge. Vurdering av påvirkning på Åmselva og anadrome fiskearter tas inn og vurderes som del av konsekvensutredning for fiskeri. d) Tas til orientering. Konsekvenser for fiske i området vil kartlegges og vurderes som del av KU fiskeri. Påvirkning på gytefelt vil inngå i konsekvensutredning for marint naturmangfold.

	mest «hvitfisk» fra, og det fanges også store mengder makrell og hestmakrell hvert år. e) Yrkefjorden huser artene håkjerring, brugde og har besøk av spekkhoggere, delfiner, niser og hvalarter. Det fiskes tonnevis med krabbe og også en del hummer i området, og mange familier lever av fiske i området. Fjorden har også et rikt fugleliv med flere ulike måkerater, terner, ender, skarv, hegre, ærfugl, gjess, havørn og kongeørn. Holmer og skjær inne i og ved utløpet av fjorden benyttes som hvile og hekkeområder. Det er bl.a totalt seks hekkende havørnpar i fjordsystemet. Jakt- og fiskelaget mener det rike fuglelivet ikke vil være forenlig med planlagt industri. f) Jakt- og fiskelaget mener planforslaget vil endre landskapsbildet i fjorden og kan påvirke økosystemet, som igjen kan føre til alvorlige konsekvenser for det maritime livet og fuglelivet i fjorden. Jakt- og fiskelaget er generelt bekymret for regulering av industriområder flere steder langs kyst, fjell og fjorder som følge av landvind, havvind og gruver, og mener dette burde ligge på fylkesnivå for å utnytte areal hvor det allerede er foretatt store inngrep.	e) Mulige konsekvenser for fuglelivet og marint liv i området skal kartlegges og redegjøres for gjennom konsekvensutredninger for naturmangfold. f) Tas til orientering.
14) Vats Grendalag	a) Vats Grendalag registrerer at det er mykje engasjement rundt reguleringsplanen. Grendalaget meiner det er viktig at reguleringsplanen gjeld for det prosjektet som det utreies for no; bygging av vindturbinar for havvind. Dersom basen skal brukast til andre føremål må det komme en ny reguleringsplan med moglegheit for påverknad. b) Grendalaget ønskjer ei grundig konsekvensutgreiing, og meiner det er viktig å sjå på konsekvensane for: • Trafikkbelastning: Grendelaget set spørsmålsteikn ved om vegen til basen er dimensjonert for evt. auka trafikk når det samtidig vert bygd ny barnehage i Åmsosen. Auka trafikk på strekninga Knapphus-Raunes gjer behovet for gang- og sykkelsti endå meir kritisk. Det er allereie trafikktryggleiksutfordringar rundt skulen/Vindafjordhallen og byggjefelt på Kårhus og Knapphus. • Fiske i fjorden: Avgrensing av ferdsel i fjorden, påverknad på fiske og fangst. • Naturmangfald: Påverknad på havstrømmingar, fugl, fisk og andre artar i økosystemet. • Rekreasjonsmoglegheiter/turisme: Utsikt frå viktige tuområde • Forstyrrelser for bebuarar i nærleiken av basen: lyd/støy, lys, utbygging nært naboar som endrar eigendommens eigenart	a) Tas til orientering. I tillegg til montering og lagring av vindturbinar, skal reguleringsplanen også leggja til rette for ei vidareføring og utvikling av dagens verksemd. Dette kan innebera at fjorden også vil kunne nyttast til oppankring av andre typar installasjonar, slik som situasjonen er i dag. b) Tas til følge. Fiske, naturmangfald, friluftsliv, støy, lysforureining og annan påverknad på nærmiljøet skal greiast ut som del av planarbeidet. Trafikkbelastning og behov for eventuelle tiltak på fylkesvegen vil greiast ut og vurderast i eige notat.
15) Motvind Tysvær	a) Motvind Tysvær mener planforslaget er veldig generelt utformet med lite informasjon. Det vises til § 19 i forskrift om konsekvensutredninger som stiller krav til hva beskrivelsen av planen/tiltaket skal omfatte. For å kunne gjennomføre en konsekvensutredning, er det nødvendig å vite hva som skal bygges, hvordan det skal drives osv. Motvind mener derfor at planforslaget må trekkes tilbake og evt. utgis på nytt når den relevante informasjon er tilgjengelig. b) Det vises til at det er flere havner/områder i Sør-Norge med tilsvarende planer for bygging av havvindturbiner. Motvind mener behovet vil være dekket med 1-2 områder, og at det er en reell mulighet for at det ikke blir noen aktiviteter i Vats selv om de planlagte tiltakene gjennomføres. Dette kan ha store negative virkninger for kommunen og innbyggerne, og konsekvensene av dette må redegjøres for. c) Motvind mener vesentlige deler av innspill og kommentarer fra Tysvær og Vindafjord kommuner ikke er tatt med i forslaget. d) Behov for lagring i fjorden over lengre periode medfører at visualisering må inkludere full størrelse (ca. 300 m høyde) og f.eks med 10 turbiner.	a) Dette medfører ikke riktighet. Det er ikke utarbeidet et planforslag, men et planprogram som er sendt på høring samtidig med varsel om oppstart av planarbeidet. Formålet med planprogrammet er å redegjøre for planprosessen og hva som skal utredes som del av det videre planarbeidet. Tiltaket skal defineres nærmere i videre planfaser. b) En utbygging av området for bruk til bygging / sammenstilling av vindturbiner vil kun skje hvis AF har fått et reelt prosjekt. Planarbeidet utføres for å være klare hvis AF i fremtiden blir tildelt et prosjekt for bygging / sammenstilling av vindturbiner eller lignende. c) Referater fra oppstartsmøtene gir viktige føringer for planarbeidet. Ettersom en nå er i oppstarten av planarbeidet er det flere forhold som enda ikke er avklart. d) Som del av planforslaget vil det gjøres en konsekvensutredning for fagtema landskap, der innvirkninger på fjordene og områdene rundt skal kartlegges. Til utredningen skal det utarbeides et synlighetskart. I tillegg skal

	e) Selv om dette er midlertidige konstruksjoner, må kravene til lysmerking fra Avinor overholdes. Her er er/vil det bli oppdaterte krav for å ivareta flysikkerheten, bl. annet med høyintense lys hver 50 m oppover. f) Erfaring fra vindkraftverk på land, viser at det ofte skjer kollisjon mellom fugl og turbiner. Det er derfor nødvendig å kartlegge store områder rundt fjordene for å dokumentere type fugl, om de bruker fjordene til næringssøk osv. g) Vats- og Yrkefjorden er gyteområder for flere fiskeslag, bl. annet torsk. Det må dokumenteres hvilke fisk som finnes og konsekvensene utredes. h) Det er nødvendig med omfattende kartlegging av eksisterende strømforhold og hvilke effekter konstruksjonene vil ha på livet i fjordene. i) Motvind påpeker at det ikke er planlagt kartlegging og kunnskapsinnhenting av bunnforhold og livet i havet. Fysisk kartlegging i fjordene må gjennomføres for å få kunnskap til konsekvensutredningen. j) Sprenging og fjerning av fjell og bygging og sammenstilling av vindturbinene vil gi store klimagassutslipp. Omfanget og konsekvensene av dette må redegjøres for. k) Motvind lister opp organisasjoner og etater som de mener burde vært varslet. l) Motvind viser til Vindafjord kommunestyret sitt vedtak den 24.09.2019 (KS-044/19) vedrørende nasjonal ramme for vindkraft, der kommunen sier nei til utbygging av landbasert vindkraft. Videre vises det til Tysvær kommunestyre sitt vedtak den 01.10.19, der kommunen krever at areal i kommunen utgår fra området definert som «egnet» for vindkraftproduksjon. Motvind mener at bygging, sammenstilling og lagring av havvindturbiner på Raunes i Vatsfjorden og i Yrkefjorden i stor grad vil føre til de samme miljø- og samfunnskonsekvensene som for turbiner på land, i tillegg til konsekvensene for fjorden. Sammenhengende aktivitet i mange år/tiår vil gjøre at dette fremstår som et permanent vindkraftanlegg, og Motvind mener at kommunestyrevedtakene også må gjelde for den planlagte utbyggingen. m) Det vises til utdrag fra «Oljedommen» der OED i januar 2024 ble dømt for manglende konsekvensutredning, og Motvind mener dette er av relevans også her. n) Det vises til utdrag fra AF sitt dokument «Samfunnsansvar og bærekraft» hvor det fremgår at AF gjennom sin prosjektdrift forsterker positiv og minimerer negativ påvirkning på miljø, mennesker og samfunn, og at de leverer produkter som bidrar til lavere bruk av energi. Motvind mener det her ikke er samsvar mellom det AF-gruppen sier og hva de har tenkt å gjøre, og at utbyggingen vil sterkt påvirke miljø og natur i land og i sjøen, samt ødelegge naturlandskapet med vindturbiner. Videre vil bygging av havvindturbiner føre til økt bruk av energi. o) Oppsummering: Planforslaget inneholder ikke den nødvendige informasjon og må trekkes tilbake.	det også utarbeides fotorealistiske visualiseringer som illustrerer tiltakene, inkludert lagring av fundamenter og turbiner i fjordene. e) Konstruksjonene vil merkes etter gjeldene regelverk. f) Det er gjennomført kartlegging av terrestrisk naturmangfold i området, inkludert en kartlegging av fugl i og rundt Vatsfjorden for å få oversikt over fuglenes bruk av området. Funn fra felt og konsekvenser for fuglelivet vil omtales i konsekvensutredning for naturmangfold. Vindturbinvingene vil ikke rotere når de er lagret i fjorden, så sannsynligheten for kollisjoner mellom vinger og fugl er svært liten. g) Det er gjennomført kartlegging av marint naturmangfold i området, og påvirkning på gytefelt skal vurderes i konsekvensutredningen. Det skal videre gjennomføres konsekvensutredning for fiskeri der konsekvenser for gyte- og oppvekstområder for høstbare arter er blant temaene som inngår. Lokale fiskerlag skal kontaktes for oppdatert informasjon om fiskeriaktivitet i området. h) Påvirkning av strømningsforhold vil vurderes dersom det viser seg å være relevant i den videre planleggingen. i) I forbindelse med konsekvensutredning av marint naturmangfold er det utført kartlegging av marint naturmangfold i henhold til DN-håndbok 19. Viser til punkt h. j) Det skal gjennomføres konsekvensutredning for klimagassutslipp der utslipp fra bygge- og anleggsfase og driftsfase skal inngå. k) Fiskeridirektoratet, Kystverket, Direktoratet for mineralforvaltning og NVE har blitt varslet. Øvrige nevnte parter er ikke varslet direkte, men har fått mulighet til å komme med innspill ved varsling i lokale aviser og på kommunenes hjemmesider. l) VK og TK svarer ut. Planen skal tilrettelegge for produksjon og lagring av fundamenter og montering av havvindturbiner, som skal mellomlagres før de fraktes ut i Nordsjøen. Det skal ikke settes opp permanente konstruksjoner på land, og konsekvensene vil være av en annen art. m) Det skal gjennomføres en omfattende konsekvensutredning i forbindelse med plantiltaket, med formål om å sikre et opplyst, etterprøvbart og tilstrekkelig beslutningsgrunnlag. n) Vi noterer synspunktet. Det er politisk besluttet at Norge skal tilrettelegge for havvind. For å bygge robuste løsninger til havs er det behov for en solid infrastruktur for bærekraftig produksjon. AF er en industriell aktør som har kompetanse og industriell erfaring til å tilrettelegge for kostnadseffektiv serieproduksjon på eksisterende anlegg på Vats. Utvidelsen skal i størst mulig grad ivareta hensynet til natur- og kulturlandskapet i området og sameksistens med andre aktiviteter i området. o) Dette medfører ikke riktighet. Dette er ikke utarbeidet et planforslag, men et planprogram. Når planforslaget foreligger vil det også legges ut til høring og offentlig ettersyn, med mulighet for å komme med nye innspill.
--	--	---

16) Norges Miljøvernforbund avd. Haugesund	a) Miljøvernforbundet er sterkt bekymret over planen som kan gi store konsekvenser for fjorden og for nærområdet. b) Miljøvernforbundet mener det er stor usikkerhet fra AF Decom Offshore rundt hva som eventuelt skal bygges, og at det på folkemøtet fremstod som usikkert om området skal benyttes til industri tilknyttet offshore wind. c) Miljøvernforbundet mener havvind-industri ikke er i tråd med vedtatt klimapolitikk i Vindafjord kommune (og muligens Tysvær kommune). Det vises til kommuneplanen som presiserer at økosystemer skal holdes intakte og at naturmangfoldet skal tas vare på, samt at kommunen skal redusere sine klimagassutslipp. Planene bryter med flere av FNs bærekraftsmål. <u>Miljø og sikkerhet:</u> d) Yrkefjorden har i vestnorsk sammenheng et svært rikt og produktivt volum av fiskeressurser. Sprenging, utfylling og industriaktiviteter i sjø vil kunne gi spredning av potensielt forurensede masser i en artsrik fjord med strømminger. Miljøvernforbundet mener det må gjøres omfattende strømmålinger i både Vats- og Yrkefjorden, i og utenfor planområdet. Det vises til at strømmen endres ved varierende vindretninger og under ekstremvær. e) Det er viktig å kartlegge nøyaktig for sikkerhet i fjorden for alle typer farkoster ved eventuelle motorhavari, og ovenfor viktige marine arter. Installasjoner, utfylling og aktiviteter i sjø kan gi negative konsekvenser dersom potensielt forurensede bunnsedimenter fra havbunnen utenfor miljøbasen havner i fjorden, og spres i vannforekomstene. Aktivitetene kan også gi økt ulykkesrisiko og ulykkespotensiale for båter som kommer i nød. Det vises til at det er både sjeldne og verdifulle arter i fjorden. <u>Konsekvenser for nærområdet:</u> f) Miljøvernforbundet mener planlagt aktivitet kan gi store negative konsekvenser for naturmangfold, fastboende, fritidseiendommer, lokalsamfunn, friluftsliv, fiskere og andre næringsdrivende m.m. De er sterkt bekymret for planene og håper prosjektet skrinlegges. Et absolutt krav dersom AF går videre med planene er at samtlige og potensielle konfliktområder utredes svært grundig.	a) Tas til orientering. b) Et av hovedformålene med reguleringsplanen er å tilrettelegge for produksjon og lagring av fundamenter og turbiner til offshore havvind. På folkemøtet ble det reist spørsmål om usikkerheten rundt fremtidig havvind, og det ble da presisert at en er avhengig av oppdrag for å realisere ønsket virksomhet. Videre er det ønskelig å fortsette med og videreutvikle eksisterende industrivirksomhet på området. c) Svares ut av VK. d) Påvirkning av strømningsforhold vil vurderes dersom det viser seg å være relevant i den videre planleggingen. e) Eventuelle virkninger av planlagte tiltak på fiskeri, inkludert ankerfester, skal inngå i konsekvensutredningen. Gjennom reguleringsplanen vil det sikres at ankringssystemene ikke blir til unødige hinder for fiske og ferdsel i fjorden. Påvirkning på trafikk i sjø skal utredes i eget notat. Konsekvenser av utfylling i sjø vil utredes i KU. f) Tas til orientering.
17) Sør-Norges Fiskarlag	a) Sør-Norges Fiskarlag er eit medlemslag i Norges Fiskarlag som organiserer yrkesfiskarar og fiskefartøy frå Møre og Romsdal til Østfold fylke. Medlemane driv fiske langs kysten og til havs. b) Fiskarlaget viser til Norges Fiskarlag i samarbeid med Fiskarlaget Vest og Tysvær Fiskarlag, sin uttale frå 12.09.2013 til detaljregulering for sjøområda i Vats og Yrkefjorden. Uttalen er vedlagt innspelet. c) <u>Føresetnader for yrkesfiske:</u> Fiskerinæringa haustar av overskotet av naturressursar i havet og er ikkje berre avhengig av god økologisk forvaltning, men òg god arealforvaltning. Fiskarlaget påpeker at kystfiske går føre seg på tvers av kommune- og fylkesgrenser, og det er viktig å sjå heilheitlege verknadar av tiltak og ta omsyn til lokale, regionale og nasjonale interesser. Det peikast på nødvendigheita av å bevare viktige fiskeområde. Fiskerinæringa avhengig av eit reint og produktivt kyst- og havmiljø mest mogleg fritt for miljøgifter, framandstoff og legemiddel, og det presiserast at forebygging her er viktig, då det er vanskeleg å rydde opp i ettertid. d) <u>Fiske i Yrkefjorden og Vatsfjorden:</u> Fiskarlaget viser til Norges fiskarlag sin uttale frå 2013 som framhevar den nasjonale og historiske betydninga av Yrkefjorden i fiskerisamanheng. Yrkefjorden og Vatsfjorden er aktivt brukt i fiske på fast basis av både lokale og regionale fiskarar, året rundt. Det kjem og fiskarar frå andre regionar og landsdelar. Yrkefjorden er gjennomgåande eit svært viktig fjordsystem for fiske, med fiske av makrell, hestmakrell, sild, garnfiske etter kvitfiskartar og teinfiske etter bl.a. leppefisk. Fiskarlaget visar til at det blei fangsta fisk tilsvarande <u>over 11 200 daglege fiskemåltid i Yrkesfjorden og Vatsfjorden</u>, og minnar om at dette berre er eit utval av fiske.	a) Tas til orientering. b) Tas til orientering. c) Tas til orientering. d) Tas til orientering.

	Fiskerilaget påpekar at Fiskeridirektoratet sine sporingsdata over notfisket i området ikkje gir eit heilheitleg perspektiv over tid då det er manglar i utfyllande data for den minste kystflåten. Dataene visar foreløpig heller ikkje data for 2024. e) <u>Detaljreguleringsplan AF Miljøbase Vats</u>: Fiskerilaget visar til planlagde tiltak i sjø og på land. I gjeldande plan er det tillate med oppankring av totalt to installasjonar samtidig, éin i hver fjord, medan det no er ønskeleg å lagre opp mot 30 installasjonar samtidig. Fiskerilaget vil understreke arealbeslaget dette medfører, samt peike på at ei eventuell auke ikkje må føre til ei skjult utviding av dagens næringsaktivitet til oppankring av andre installasjonar enn fundament og vindturbinar. f) <u>Konsekvensutgreiing</u>: Fiskerilaget føreset at det blir gjort eit grundig og utfyllande arbeid i forbindelse med konsekvensutgreiinga. Følgjande tema må belysast og utgreiast: • Vassmiljø: - Jf. «Regional vannforvaltningsplan for Rogaland vannregion 2022 – 2027» er Yrkefjorden og Vatsfjorden område som har behov for tiltak. Tilstanden må belysast og det må klargjerast korleis ein skal nå desse måla med eksisterande og ved auka industriaktivitet i fjorden. Det må vurderast effekt på fiskerinæringa og sjømattrygghet ved forverring og langvarig dårleg vasskvalitet. - Det visast vidare til at den kjemiske tilstanden i Vats- og Yrkefjorden er klassifisert som «dårlig» med mål om at den skal være «god» innan 2027. Den økologiske tilstanden i Vatsfjorden er klassifisert som «moderat» med mål om at den skal vere «god» innan 2027. • Fiskeri som næringsaktivitet: Utbygging i sjø, lagring av fundament og vindturbinar vil hindre dagens yrkesfiske. Avgrensa tilgong til areala eller endringar i økosystemet vil få store negative konsekvensar for yrkesfiske. Følgjande må utgreiast: - Effektar av beslag/fortrenging av område (inkl. fortøyningar og fester) - Effektar/ytterlegare fortrenging av fiskeriaktivitet som følgje av auka trafikk - Ringverknadar: Fortrenging av yrkesfiske frå området vil kunne få negative ringverknadar utover for fartøyeigar som følgje av gjensidig avhengigheit mellom kystfiskarar og lokale mottak. g) <u>Praksis og prinsipp for sameksistens</u>: Fiskerilaget visar til Offshore Norge og Norges Fiskerilag sine prinsipp for sameksistens mellom havvind og fiskeri og dreiebok for anbefalt praksis. Her vert det påpeika at «det er avgjerande at satsing på havenergi let seg forene med god sameksistens med fiskerinæringa». Fiskerilaget meiner framlagte planar vil føre til fortrenging av fiskerinæringa og ikkje er ei oppskrift på god sameksistens. Det visast til føresegn 10.3 Yrkefjorden i Tysvær kommune sin arealdel, og at det er positivt at fiskeinteresser er tatt omsyn til. Sør-Norges Fiskerilag føreset at fiskeriinteressene blir godt ivareteke og at fiskeriinteressene blir tidleg involvert og lytta til i det vidare arbeidet i både Vindafjord kommune og Tysvær kommune.	e) Det er rett at det er ønskeleg å kunna lagra fleire installasjonar i fjorden samtidig. Samtidig tillèt gjeldande regulering for sjøområda at 40 % av planområdet kan nyttast samtidig til oppankring av installasjonar, jf. § 4.3. Ein auke av talet på einingar vil derfor ikkje nødvendigvis innebera eit større arealbeslag i fjorden enn det som dagens regulering tillèt. I tillegg til montering og lagring av vindturbinar, skal reguleringsplanen også leggja til rette for ei vidareføring og utvikling av dagens verksemd. Dette kan innebera at fjorden også kan nyttast til oppankring av andre typar installasjonar. f) Nemnde tema vil greiast ut som del av konsekvensutgreiing for Vannmiljø og naturressursar (fiskeri). Å finna gode løysingar for sameksistens mellom dagens fiskeriaktivitet og planlagd ny verksemd vil vera ein viktig del av den vidare planprosessen. g) Gjennom konsekvensutgreiing for fiskeri skal verknadar for fiske i området blir kartlagt og vurdert. Lokale fiskerilag skal kontaktast for oppdatert informasjon om fiskeaktiviteten i området.
18) Yrkje og Lindanger Bygdalag	a) Yrkje og Lindanger Bygdalag har diskutert saken på sitt årsmøte og medlemmene har kommet med følgjande beslutning: «Bærekraftig utvikling handler om å bruke dagens ressurser på en måte som ikke svekker fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov og leve trygge, gode liv. Vår vurdering er at AF Decom Offshore AS sin planlagte virksomhet ikke sikrer slik bærekraftig utvikling. Vi kan derfor ikke gi vår tilslutning til at ny næringsvirksomhet med så mange usikkerhetsmomenter og vesentlig økt støy på mange plan, skal få forsøple og forstyrre det som har vært fiskeområdene, jaktområdene og rekreasjonsområdene til folkene langs Vats-	a) Tas til orientering.

	og Yrkjefjorden i tusenvis av år. Yrkje og Lindanger Bygdalag anmoder derfor om at reguleringsarbeidet og planarbeidet skrinlegges.» Bygdalaget begrunner sin uttalelse i påfølgende punkter: <u>Naturmangfold, vassmiljø og arts mangfold i sjø:</u> b) Yrkjefjorden er den eneste fjorden i den sørlige delen av Norge som går fra øst og har sin ende i vest. Fjorden har ca. 180 fiskearter, krepsarter som hummer, krabbe og andre krepsedyr, og har besøk av spekkhoggere, delfiner, niser og hvalarter. Fjorden har flere rødlistede fiskearter, som håkjerring og brugde. Yrkjefjorden og Vatsfjorden er gyteområder for flere fiskeslag. Bygdalaget mener planlagte tiltak vil medføre vesentlig økning i risiko for at både fiskeindustrien som pågår i fjordene året rundt og fiskebestandene i området blir forstyrret og utsatt for alvorlig forurensning, inkludert artene som er mest sårbare og står på rødlisten for truede arter. <u>Forurensning i sjø:</u> c) Bygdalaget viser til tidligere utslipp fra basen på Raunes og til tidligere politianmeldelser på anlegget. Det har vært utslipp av kvikksølv og andre miljøgifter og utstedte bøter og gebyrer på manglende kontroll over utslipp til luft og sjø. Bygdalaget mener dette ikke har fått andre konsekvenser for AF enn bøter som de har betalt for å kunne drive virksomheten videre. De stiller spørsmål ved om AF vil drive sine virksomheter på en miljømessig forsvarlig måte. d) Bygdalaget redegjør for eksisterende strømforhold i fjorden og vedlagt brev fra Miljødirektoratet som omtaler temaet. Som følge av strømforholdene er bygdalaget bekymret for at det ikke bare den umiddelbare nærheten til anlegget på Raunes som blir skadelidende, men hele fjorden som blir forurenset ved utslipp. e) Bygdalaget viser til at fiskere hentet opp rester fra plast-tennsystemer i lang tid etter sprenging og utfylling av sprengstein i sjøen i ved forrige utvidelse på Raunes. De er bekymret for de langsiktige konsekvensene evt. ny sprenging og utfylling kan få for fiskebestandene som gyter og lever i fjordene. <u>Landskap - Sårbare fauna, naturreservater, drikkevannkilde og vilt:</u> f) Bygdalaget er bekymret for hva økt aktivitet og støy vil gjøre for fuglebestanden og viser til at det er 6 hekkende havørn par og at det på det meste er observert 64 havørner i området. Videre er det hekkende kongeørn, vandrefalkpar og flere andre rovfugler i området, samt lomvi som er sterkt utrydningstruet. g) Bygdalaget er kritiske til å utvide industriområdet som grenser til flere naturreservat. Stråtveit naturreservat strekker seg helt frem til dagens anlegg. På andre siden av Yrkjefjorden ligger Vassendvik naturreservat, og på Yrkjefjordens nordøstre side mot Stokkadalen ligger Torstveit naturreservat. h) Måvatnet som er hoveddrikkevannskildet til Skjoldastraumet ligger noen få km unna dagens anlegg. Økt luftforurensning fra anlegget, både i løpende drift og spesielt i perioder med sprengning og forflytting av masse, vil gi økt risiko for forurensning av denne drikkevannskilden. <u>Støy:</u> i) Bygdalaget lister opp områder som de mener vil bli berørt av økt støy og aktivitet fra utvidelsen: - Økt trafikkstøy i sjøen pga økt trafikk av sjøgående fartøyer til/fra Raunes i anleggsperioden, og vesentlig økt trafikkstøy pga forflytting og sleping av turbinene - Økt lydstry og støvforurensning ved sprenging og borttransport/forflytting av sprengsteinmasser - Økt lydstry og støvforurensning av området ved utfylling i sjø - Økt lysstry fra belysning på fundament og turbinfester i fjorden. Dette vil ha direkte negativ innvirkning på alt fiskeri som foregår i vinterhalvåret når det fiskes med lys som et av redskapene.	b) Tas til orientering. Konsekvenser for fiske i området vil kartlegges og vurderes som del av KU naturressurser. Påvirkning på marint liv og gytefelt vil inngå i konsekvensutredning for marint naturmangfold. c) og d) I likhet med all industrivirksomhet, er det satt strenge krav til virksomheten. Virksomheten ved AF Miljøbase Vats er regulert gjennom tillatelse etter forurensningsloven gitt av Miljødirektoratet og Direktoratet for Strålevern og Atomberedskap (DSA). Det er også strenge krav til oppfølging av avvik. Det er et krav i tillatelsen fra Miljødirektoratet at det gjennomføres miljøovervåking fra en akkreditert leverandør. På oppdrag fra AF Miljøbase Vats har Norsk institutt for vannforskning (NIVA) og senere Fishguard, nå STIM gjennomført miljøovervåking av basen og områdene rundt siden 2009. Miljøovervåkingsprogrammet er svært omfattende og inkluderer oppfølging av komponenter der det ikke er oppgitt grenseverdier. Miljøovervåkingsprogrammet tilpasses/endres over tid, basert på anbefalinger gitt av STIM. Målinger av støvflukt gjennomføres av uavhengige tredjepart; Zpire og Hardanger Miljøsenner. Resultater fra miljøovervåkingen er offentlig tilgjengelig og følges opp av både AF og Miljødirektoratet. AF Offshore Decom/AF Miljøbase Vats er sertifisert av DNV GL i henhold til ISO 9001 Kvalitetssystem og ISO 14001 Miljøstyringssystem. Driften blir jevnlig kontrollert for å sikre at standarder vi har forpliktet oss til opprettholdes. AF sitt anlegg skal være det beste i sitt slag og AF tar derfor alle avvik på alvor. Det viser vår oppfølging av avvik. Påvirkning av strømningsforhold vil vurderes dersom det viser seg å være relevant i den videre planleggingen. e) Det har i senere tid blitt stort fokus på utslipp av plastrester fra sprengningsarbeider ved fylling av sprengsteinmasser i sjø. AF vil ved utførelse vurdere tiltak basert på erfaringer fra andre prosjekter der sprengsteinmasser blir fylt i sjø, dette kan blant annet være bruke av andre tenn systemer enn det som ble brukt ved forrige utvidelse av anlegget. f) Mulige konsekvenser for fugleliv i området skal utredes som del av konsekvensutredning for naturmangfold. g) Det vil i det videre planarbeidet fokuseres på å unngå nærføring med naturreservatet. Avbøtende tiltak vil vurderes ved behov.
--	---	---

	- Vesentlig økning i eksos-forurensning ved båt- og kranarbeid. - En smal lei for båttrafikk hvor man vil få mange pårenningsvinkler og - sikkerhetssoner å ta hensyn til. - Økt risiko for endring av strømforholdene med de problemene det vil medføre for både fisk, fiskere, fritidsbåter og annen båttrafikk. - Økt/fornytt forsøpling av plast/microplast i sjøen ved utfylling for ny kai ved bruk av sprengsteinmasser <u>Visuell forurensning, livskvalitet og friluftsliv:</u> j) Bygdalaget viser til at området Vats- og Yrkefjorden brukes som rekreasjonsområde og at det arrangeres turer med båt på fjorden hvor tema er havørn, fiskearter, natur og bebyggelse. De mener en forutsetning for videreføring av denne bruken er at det ikke bygges ned mer natur og at industrien blir mer fremtredende på Raunes. Visuell forurensning fra installasjonene vil påvirke livskvaliteten til fastboende, hyttefolk og besøkende i området, og vil også kunne påvirke salgsverdi negativt. Økt trafikk til og fra anleggsområdet vil gi økt luftforurensning både i anleggs- og driftsfase. k) Bygdalaget informerer om at det finnes en forholdsvis stor bestand av vilt i fjellområdene rundt fjordene og at det drives jakt. Hvordan dyrene vil bli påvirket av økt aktivitet, økt støy og luftforurensning må utredes. <u>Kultur og historie i Yrkjesfjorden:</u> l) Bygdalaget viser til at for mange generasjoner tilbake i tid har fiske vært både inntektskilde og spisskammers for familier som har bodd i området, og at det fortsatt er fiske her i dag. Yrkjesfjorden og hele Vindafjordbassenget er for tiden det området i Ryfylke som det leveres mest «hvitfisk» fra, og det fiskes også store mengder markell og hestmakrell, krabbe og en del hummer og leppefisk i området. Til sammen gir Yrkjesfjorden totalt ca 1.500 tonn fisk og tonnevis med skaldyr. <u>Bærekraft og råderett:</u> m) Bygdalaget mener en utvidelse av industriområdet og bruk av fjorden vil stride mot sunn fornuft og bærekrafttankegang av hensyn til behovet for matressurser i fremtiden. De mener planene vil ha store konsekvenser for kommende generasjoner og at regulering og utbygging bør stoppes.	h) Eventuell påvirkning på drikkevannskilder vil utredes som del av konsekvensutredning for vannmiljø. i) Tas til orientering. Støv og luftforurensning er tema som vil utredes og kartlegges i KU i henhold til krav i veileder M-1941. j) Tas til orientering. Støy vil bli utredet i henhold til veileder M-1941. Både støy i drifts- og anleggsfase er aktuelt for utredning. k) Tas til orientering. Hensynet til dyreliv, jakt- og fiskeinteresser håndteres som en del av KU. l) Tas til orientering. Hensynet til eksisterende fiske i området vil være et viktig tema i videre planarbeid. m) Tas til orientering. Forslagsstiller er kjent med fiskeriinteressene i området og vil søke å hensynta disse i størst mulig grad.
19) Norges miljøvernforbund (NMF)	a) NMF stiller seg allerede svært negativ til prosjektet basert på fremlagte planer, og mener planene har omfattende natur- og miljøkonsekvenser, samt konfliktområder. Det understrekes at konsekvensutredninger må inkludere og beregnes ut fra verste og mest omfattende løsninger. NMF mener det er stor usikkerhet fra AF Decom Offshore rundt hva som eventuelt skal bygges, antall, volum, utforming etc. b) NMF viser til informasjonsmøtet og fremlagte planer for produksjon og lagring av havvindfundamenter og stiller spørsmål ved hvor store fundamenter/turbiner som skal monteres og lagres i Vats- og Yrkefjorden. NMF viser til informasjon fra NVE om at bunnfaste turbiner med dagens løsninger krever havdyp over 70 meter, mens tårn og turbinvinger rager 300 meter eller høyere over havflaten. Det påpekes at ulike modeller for flytende havvindturbiner også kan stikke dypt under havoverflaten/og eller være volumiøse og vide i omkrets. <u>Krav til konsekvensutredning:</u> c) <i>Potensiell størrelse volum og mengde:</i> Konsekvensutredningen må ta utgangspunkt i største og dypeste alternativ som potensielt kan bygges, monteres og lagres i Vats- og Yrkefjorden. d) <i>Strømmåling og modellering:</i> Det må gjøres omfattende strømmålinger på forskjellige steder og på forskjellige dyp i både Vats- og Yrkefjorden, og i området innenfor og utenfor omsøkte planområde. NMF mener det er viktig med en grundig kartlegging både av hensyn til marin sikkerhet i fjorden for alle	a) Tas til orientering. Konsekvensutredningene skal kartlegge og redegjøre for virkninger av et maksimumsalternativ for utbygging. En er nå i oppstarten av planleggingen og større detaljer rundt utforming, volum og høyder skal defineres i det videre planarbeidet. b) Det er per nå usikkerhet tilknyttet type, størrelse og volum på fundamenter. Det vil søkes å utarbeide en reguleringsplan som ivaretar mulighet produksjon og montering av ulike typer konstruksjoner. c) Se punkt a. d) Påvirkning av strømningsforhold vil vurderes dersom det viser seg å være relevant i den videre planleggingen.

	typer farkoster ved normal trafikk og ved eventuelle motorhavari, og i forhold til miljøbetingelsene til marine arter, samt muligheten for forurensede bunnsedimenter fra havbunnen utenfor miljøbasen og utover i fjordsystemet. Måleserier bør brukes til utarbeiding av modelleringer av strømeffekter under og rundt havvindfundamenter. e) <i>Vindmåling og modellering</i>: NMF er bekymret for at montering og lagring av havvindturbiner vil kunne gi endrede lokale forhold og kastevinder som kan påvirke sjøtrafikk, og at trang passasje/skipsled vil kunne gi økt ulykkespotensiale. f) <i>Sedimentprøver i planområdet</i>: Det kan potensielt være forurensede sedimenter etter år med dekommisjoneringsvirksomhet ved AF Miljøbase Vats. NMF mener det derfor må tas grundige sedimentprøver for å kartlegge eventuelle mengder og omfang av forurensede sedimenter i Vats- og Yrkefjorden, med hovedfokus på planområdet. Utfylling i sjø og aktiviteter rundt kaiområdet vil kunne spre potensielt forurensede sedimenter utover i vannforekomstene, og lagring og aktivitet i fjorden vil kunne føre til endrede lokale strømforhold. g) <i>Marine arter, økosystemtjenester og produksjonsevne</i>: Det vises til at Yrkefjorden i vestnorsk sammenheng har et svært rikt og produktivt volum fiskeressurser, samt rike forekomster av bl.a raudåte som er viktig i forhold til lokale økosystemtjenester og produksjonsevne. Videre ble det på informasjonsmøtet opplyst om at fjorden kan ha en unik forekomst av blålange. NMF mener dette må kartlegges grundig og vurderes opp mot kartlegging av strømforhold og modelleringer. Yrkefjorden er unik ved at den går østlig til vestlig retning og konsekvenser og innvirkning på pelagiske arter med sesongvise vandringsmønstre må konsekvensutredes. h) <i>Vannbehov støping</i>: Det vil være store volum betong som trenger ferskvann i støpe- og herdeprosess, og det må kartlegges og konsekvensutredes et maksimalt tenkt volum og vannkilde basert på et mulig produksjonsvolum med forskjellige mengder betong. Vannuttak til produksjon er konsesjonspliktig til NVE, men vil være en integrert del av det planprogrammet som skal utredes. De fleste vannforekomstene i nærheten av virksomheten/planområdet er beskyttet jf. vann-nett.no i) <i>Lys og lysforurensning</i>: Lysforurensning vil ikke kun påvirke utøving av fiske, men også virke forstyrrende på marine arter som kan tiltrekkes av lyskildene utover i fjorden. Dette kan få negative konsekvenser med endring av adferds- og vandringsmønstre, og må kartlegges grundig. Lyskilder vil også kunne være til sjenanse og redusere natur- og miljøkvaliteter betydelig. j) <i>Øvrige utredningstema</i>: Synlighet og natur- miljøkonsekvenser for fastboende, fritidseiendommer, lokalsamfunn, friluftsliv, fiskere og andre næringsdrivende m.m. er tema som forutsettes utredes svært grundig. k) <i>Stråtveit naturreservat</i>: NMF viser til at området mellom dagens industriområde og Stråtveit naturreservat er regulert til friluftsmål, og at dette fungerer som en naturlig buffer mellom industrivirksomheten og reservatet. Slik NMF ser dette så er både utvidet kaiområde utover i sjøen og ytterligere utvidelse i sør mot Stråtveit naturreservat, samt ny bruk av ankerfester inn forbi naturreservatets grenser i sterk strid med naturreservatets verneformål. NMF viser videre til at Norge har forpliktet seg til å verne 30 % av areal på sjø og i land, jf. FNs naturavtale, og mener fremlagte planer vil være en svekkelse av forpliktelsene etter naturavtalen. l) <i>Planens egentlige formål</i>: NMF stiller spørsmål ved om det er utvidelse av decomvirksomheten som er den egentlige driveren bak planprosessen, og at havvindsatsingen er et dekke for dette. Det vises til økte kostnader og usikkerhet innenfor havvindsatsningen, og at det er mange aktører som konkurrer om få kontrakter. NMF mener derfor utsiktene til at det vil bli bygget	e) Tas til følge. Oppankring av installasjoner i fjorden skal gjennomføres på en sikker måte, der påvirkning fra vær, vind og strømningsforhold blir ivaretatt. Gjennom reguleringsplanen vil det sikres at ankringsystemene ikke blir til unødig hinder for fiske og ferdsel i fjorden. f) Foreliggende informasjon om forurensningstilstand i sediment vurderes som tilstrekkelig for KU Vannmiljø. For planlagte tiltak i sjø må det imidlertid sendes inn søknad til Statsforvalteren (utslippstillatelse iht forurensningsloven). I forbindelse med søknadsprosessen vil det gjennomføres sedimentundersøkelser iht. gjeldende krav og veiledere. g) Det skal gjennomføres konsekvensutredninger for marint naturmangfold og for fiskeri i forbindelse med planarbeidet. h) Det har blitt opprettet dialog med kommunen om vanntilførsel. Dagens anlegg har trolig tilstrekkelig kapasitet mht. å levere ubehandlet vann og det ligger en overføringsledning koblet til miljøbasen som tidligere har blitt brukt til samme formål. Behov for eventuelle tiltak vil avklares i dialog med Vindafjord kommune. i) Tas til følge. Lysforurensning vil vurderes som del av konsekvensutredning for naturmangfold. j) Friluftsliv, naturmangfold og fiskeri er tema som skal konsekvensutredes. Virkninger for bosted, nærmiljø og folkehelse og eksisterende nærings- og samfunnsinteresser skal omtales i planbeskrivelsen. k) Nærheten og hensynet til Stråtveit naturreservat vil være et sentralt tema i videre planarbeid, og vil utredes som del av konsekvensutredning for naturmangfold. l) Hovedformålet med de planlagte utvidelsene er å tilrettelegge for produksjon, lagring og montering av fundamenter og turbiner til offshore vindkraft. I tillegg er det ønske om å tilrettelegge for en videreføring og utvikling av dagens virksomhet med demontering, seksjonering og gjenvinning av offshore- og andre marine konstruksjoner. Dette er beskrevet i planprogrammet, og er ingen skjult agenda. Gjeldene
--	---	---

	mange havvindturbiner i Norge er svært små. Utfordringene med forurensning og utslipp av miljøgifter til Vatsfjorden er allerede stor i dag, og økt kapasitet volum på decom vil være uheldig for fjordmiljøet. m) NMF håper primært at de skisserte planene skrinlegges og avsluttes, men et absolutt krav dersom AF Decom Offshore AS går videre med planene er at samtlige konfliktområder og potensielle konfliktområder utredes svært grundig.	reguleringsplan gir rom for eventuelle behov den nåværende virksomheten med demontering, seksjonering og gjenvinning av offshore- og andre marine konstruksjoner. I likhet med all industrivirksomhet, er det satt strenge krav til virksomheten. Siden 2009 er det gjennomført miljøovervåking av basen og områdene rundt. Driften blir jevnlig kontrollert og fulgt opp. m) Tas til orientering.
--	---	--

Grunneiere og naboer		
Avsender	Oppsummert uttalelse	Forslagsstillers kommentar
20) Kristoffer Hansen og Ingrid Sofie Hansen v/Legal24 Advokatfirma	a) Hansen er eiere av fritidseiendom gnr/bnr. 169/5 i Tysvær kommune. Eiendom ligger ca. 800 meter fra området som i dag er regulert for AFOD. Ifølge planavgrensningen vil det nye planområdet grense til deres eiendom. <u>Påvirkning på deres eiendom:</u> b) Hansen uttrykker bekymring for at vindmøller på opptil 300 meter i sjøområdet utenfor eiendommen vil være visuelt skjemmende, og at vindmøllene kan påvirke solforholdene negativt. Eiendommen vil også få en verdiforringelse som følge av de foreslåtte tiltakene. c) Tiltakene vil hindre Hansen sin bruk av fjorden. Det vises til planlagte sikkerhetssoner som vil begrense bruk av båt og andre aktiviteter på fjorden. d) Tiltakene kan medføre støyulempere for eiendommen. Lagring av flere installasjoner kan medføre en potensielt stor økning av aktivitet i området, med økt skipstrafikk og kranaktivitet som vil medføre støy. <u>Øvrige innvendinger:</u> e) Hansen er bekymret for at planene vil påvirke fiskemulighetene for både private og næringsdrivende i fjorden. f) De foreslåtte tiltakene vil trolig kunne påvirke forekomst og levestandard for dyreliv og fiskeliv i området, inkludert sårbare arter. Det informeres om at det er mye havørn, måker og annen fugl i Yrkefjorden-området, og at det lever sårbare arter i fjorden, som hummer, pighå og laks. g) Det er ras- og skredfare i området, og Hansen er bekymret for sikkerheten dersom vindmøllene vil kranse som følge av skred.	a) Tas til orientering. b) Fjernvirkninger fra planlagte tiltak skal utredes som del av konsekvensutredning for landskap og det skal utarbeides fotorealistiske visualiseringer som illustrerer tiltakene, inkludert lagring av fundamenter og turbiner i fjordene. c) Det er ønske om å oppnå best mulig sameksistens mellom planlagt ny industriaktivitet og eksisterende ferdsel og sjøaktivitet i området. Påvirkning på sjøtrafikk skal utredes og omtales i eget notat som følger planforslaget. d) Støy er et av temaene som skal konsekvensutredes. I Yrkefjorden er det planlagt lagring av ferdigmonterte vindturbiner, og for beboere på Tysværsiden av fjorden vil økt støy trolig være svært begrenset. e) Hensynet til fiskeriaktivitet vil være et viktig tema i det videre planarbeidet, og skal behandles i konsekvensutredning for fiskeri. f) Det er gjennomført naturmangfoldkartlegging både i sjø og på land, og virkninger for dyre- og fugleliv skal kartlegges og redegjøres for i konsekvensutredninger for terrestrisk og marint naturmangfold. g) Som del av planarbeidet vil det gjennomføres en ROS-analyse der skredfare er et av de aktuelle temaene. Områdestabilitet skal utredes og omtales i eget notat.
21) Per Kristian Håland	a) Håland er grunneier i Vassendvik. Han viser til at varslet planavgrensning for nytt industriområde i Yrkefjorden går helt opp i fjæren på Tysværsiden. Håland mener grensen ikke kan godtas slik den er tegnet opp, og håper at Tysvær kommune sier nei til omregulering av sin del av fjorden. b) Vannkvaliteten i fjorden har gått fra svært god til god, og økt aktivitet i denne spesielle fjorden (en av Norges få øst-vest fjorder) vil føre til ytterligere forringing. Håland understreker at dette er en svært fiskerik fjord og ny aktivitet vil redusere fisket. c) Håland viser til at det er tvil rundt lønnsomheten til havvind. Han presiserer at det viktigste her er at fjorden ikke blir omregulert til å bli et industriområde.	a) Planavgrensningen tar utgangspunkt i Kystverkets sin avgrensning av riggområdet «Yrkefjorden». Riggområder er definert som "områder som benyttes av større offshore konstruksjoner for utbedring eller andre nødvendige opphold". Sjøareal i Tysvær er tiltenkt mellomlagring av ferdigmonterte vindturbiner, og avklaringer rundt bruken av sjøarealene vil være del av videre prosess med både Vindafjord og Tysvær kommune. I tillegg til sjøareal er det også medtatt areal inn på land med formål om å sikre områder i reguleringsplanen til eksisterende og nye ankerfester. Ettersom nøyaktig plassering for eventuelle nye fester ikke er fastsatt på nåværende tidspunkt, ble varslingsgrensen trukket inn på land langs hele Tysværsiden, med unntak av Vassendvika. I realiteten er det få områder som er aktuelle for nye ankerfester, og planavgrensningen vil justeres når dette er avklart. b) Konsekvenser for fiskeri, marint naturmangfold og vannmiljø skal utredes i videre prosess.

		c) Tas til orientering.
22) Karl Stokland	a) Stokland er negativ til lagring av vindmøllefundamenter i fjordene, og mener dette ødelegger fjordene og lager mange hindringer, spesielt for fiske. b) Stokland lurer på om det er vurdert å lagre fundamentene i en samlet enhet, f.eks. ved å bygge ut en kaistripe og lagre fundamentene langs denne. Dette kan være utfordrende mtp. feste og fortøyning, men burde være mulig da det ikke er noe svell i sjøen i området.	a) Tas til orientering. b) AF har vurdert ulike alternativer for lagring av vindmøllefundamentene og kommet fram til at valgt løsning er den beste for miljøet og bruk av sjøområdet. Bygging av egen kailinje for lagring av fundamenter vil gi større varige naturinngrep enn oppankring.
23) Elin Mæland	a) Mæland er kritisk til planene ved AF miljøbase, og viser til en utvikling der fjord og fjell i hele landet påvirkes av vindkraftbransjen. b) Yrkesfjorden er en livsviktig fjord for fiske og fugleliv. Mæland reagerer på at dette skal bli et større industriområde for lagring av betongspalter og vindturbiner, og at store områder på land skal sprenges ut og fylles i fjordene. Mæland mener dette vil påvirke liv i sjøen og fugleliv negativt, og at menneskene som bor i området, har hytte, fisker eller går i fjellene vil bli frarøvet gleden og roen området bringer med seg. c) Mæland mener vi ikke har råd til å miste mer dyrebare og uerstattelig natur, og at vi skylder våre etterkommere å ta vare på naturen og fjorden. Mæland ber om at forslagsstiller hører på folket om å la naturen være i fred, og skrinlegger planene.	a) Tas til orientering. b) Tas til orientering. Konsekvenser for fiske, dyre- og fugleliv i området, og friluftsliv skal kartlegges og vurderes gjennom konsekvensutredningen. c) Tas til orientering.
24) Axel Ørke	a) Ørke er eier av fiskerieiendommen gnr/bnr 129/1 i Tysvær kommune. Eiendommen er en særskilt matrikulert fiskerett som omfatter innerste del av Yrkefjorden. b) På eiendommen blir det drevet et betydelig fiske etter makrell og hestmakrell. Dette må hensyntas ved planlagte aktiviteter i fjorden. Det må videre legges til grunn en nulltoleranse for utslipp av miljøgifter eller andre utslipp/påvirkning av omgivelser/miljø som kan forringe verdien på fiskeområdet. c) Ørke viser til brev som ble sendt fra Norges Fiskarlag til Vindafjord kommune i forbindelse med detaljregulering av sjøområdene i Vats- og Yrkefjorden i 2013. Brevet omtaler Yrkefjorden som en nasjonalt viktig fiskefjord, og viser til fangstmengder for sild og makrell. Ørke understreker at sildefiske i fjorden har økt i etterkant, og at det også blir fisket store mengder hestmakrell. d) Hvis innsig av pelagiske fiskearter som sild, makrell og hestmakrell blir påvirket av endrede strømforhold, lagring av ferdige vindmøller i sjø, lyskilder, aktivitet/oppankring av vindturbiner, utfylling av steinmasser i sjø og at fisket i fiskerettsområdet gnr.129 bnr.1 blir forringet må tiltakshaver, AF Miljøbase Vats, stå ansvarlig for dette.	a) Tas til orientering. Foreslått planavgrensning omfatter ikke arealer så langt inne i Yrkefjorden. b) Hensynet til lokal fiskerivirksomhet vil være sentralt ved planlegging og gjennomføring av tiltaket, med mål om å tilrettelegge for best mulig sameksistens med eksisterende aktivitet i planområdet. Kontakt med lokale fiskere vil være viktig for å få kartlagt dagens bruk. Miljøbasen er underlagt et omfattende miljøovervåkningsprogram som gjennomføres av STIM. Rapportene publiseres av Miljødirektoratet. I forbindelse med planarbeidet vil konsekvenser for vannmiljø utredes. c) Tas til orientering. d) Utvidelsen skal i størst mulig grad ivareta hensynet til natur- og kulturlandskapet i området og god sameksistens med andre aktiviteter i området.
25) Erlend og Emma Lise Sande	a) Sande er bekymra for tilhøva i fjorden, og ynskjer ikkje tungindustri i eit lukka fjordsystem. Vasskvaliteten i fjorden er gått frå svært god til moderat. Sande meiner dette er svært urovekkande og at dette åleine gjer det uaktuelt med utviding av verksemda. b) Sande har både gardsdrift og turistnæring ved fjorden, der gjestane kjem på grunn av den unike beliggenheten, vill natur, fiskemoglegheiter og at det er usjenert og fredeleg. Dei har stigande omsetning, og har hatt 486 utleidedøgn på 2 hytter det siste året. Det visast til at kommunen jobbar for å det leggst til rette for tilleggsnæring på gardane i Tysvær, og Sande har gjort investeringar i tråd med dette. Sande meiner ei endring av gjeldande regulering vil slå bein under verksemda, og stiller spørsmål ved kven som vil dra på ferie til eit industriområde.	a) Tas til orientering. b) Tas til orientering. Det er allereie tungindustri på Raunes. Kortvarig lagring av vindturbinar treng ikkje komme i konflikt med gardsdrift og turisme.
26) Dina Margrete Amdal	Amdal er eier av gnr/bnr 198/1 og 198/2. Amdal mener planen er lite detaljert for området på sørsiden av fjorden, og at beskrevet virksomhet er omfattende. Amdal har følgende innspill, og ber om at disse hensyntas i det videre planarbeidet:	En er nå i oppstartsfasen av planarbeidet og tiltak og arealbruk skal defineres nærmere i videre prosess. Nøyaktig plassering for eventuelle nye ankerfester er ikke fastsatt på nåværende tidspunkt, og varslingsgrensen er derfor trukket inn

	- Ønsker ikke at det tilrettelegges for tiltak eller virksomhet på sin eiendom, inkl. festepunkt på land, og vil at plangrensen flyttes ut i sjø utenfor eiendommen. - Ønsker ikke tiltak som kan hindre tilkomst til eiendommen langs sjø. Eiendommen har produktivt skogareal uten veiløsning, der hogst mot sjø kan være aktuelt. - Ønsker at miljøet i sjø/på land i området blir ivaretatt. Eiendommen har registrerte miljøverdier.	på land langs hele Tysværsiden, med unntak av Vassendvika. I realiteten er det få områder som er aktuelle for nye ankerfester, og planavgrensningen vil justeres når dette er avklart. Planlagte ankringssystemer vil ligge dypt i vannsøylen og vil ikke påvirke adkomst til land. Der det etableres nye ankerfester vil det være redusert mulighet for adkomst til land, men disse vil beslaglegge relativt små arealer tilsvarende eksisterende fester.
27) Grunneiere og naboer på sørsiden av Yrkefjorden	a) Grunneigarane er sterkt bekymra for konsekvensane for fjorden, på kort og særskilt på lang sikt. Dei visar til at tilstanden i fjorden nyleg har gått frå svært god til moderat. Fjorden brukast flittig til matauk, rekreasjon og næring – formål som planen er i konflikt med. Dette er ein av få fjordar i Norge som går vestover, og derfor særst viktig å ivareta. Eit industrianlegg av denne størrelsen høyrer ikkje heime i et lukka fjordsystem. b) Det visast til at det ved førre utviding blei lova at det ikkje skulle bli noko forureining i Vatsfjorden, men at det sidan har vært utsiving av farleg avfall og uhell frå miljøbasen. Grunneigarane er redd for nye uhell og ynskjer ikkje ei utviding. c) Grunneigarane stiller spørsmål ved kva som skjer når behovet for havvind er metta. Det visast til informasjonsmøtet og plansje om nedgang i aktivitet på norsk sokkel. Dette vil føyre til at fleire installasjonar må demonterast framover, og grunneigarane er bekymra for at omreguleringa vil tilretteleggje for at fjorden fyllast opp av utrangerte installasjonar på eit seinare stadie. d) Grunneigarane syntes det er sterkt betenkeleg at same firma skal både planlegge og konsekvensutgreie, og meiner desse er betalt av interesser som skal tene store pengar på industrialisering av fjorden. e) Grunneigarane meiner felles reguleringsplan er ei ulempe for Tysvær si side av fjorden. Dei er redd det vil vere vanskeleg å stoppe endringar som angår denne sida av fjorden, og at det blir et press på at Tysvær må godta endringar og henge på Vindafjord.	a) Tas til orientering. b) AF har et overordna mål om å ikkje ha utslepp og avvik i forbindelse med sin drift. Det er lite kjente risikoar for utslepp knyttet til produksjon av nye fundamenter og vindturbinar med nye material som feks betong. c) Gjeldande reguleringsplan tillèt oppankring og demontering av store oljeinstallasjonar. Denne verksemda er tenkt vidareført, uavhengig av havvindsatsinga. d) Innspelet beror på ei misforståing. Norconsult er teknisk rådgivar og utreder, men det er AF Decom offshore som er forslagsstillar. Det er vanleg praksis at rådgivingsfirma hjelp til i planprosessen og med utarbeiding av plandokument, og er ansvarleg for gjennomføring av konsekvensutgreiingar. Konsekvensutgreiingane gjennomførast i samsvar med godkjend metodikk, og blir utført av kompetente fagfolk innanfor det aktuelle feltet som er uavhengige i sine vurderingar. e) Det skal utarbeidast ein felles reguleringsplan, men med separate plankart og reguleringsføresegner for dei to kommunane. Planen må gjennom vanleg saksbehandlingsprosess i begge kommunar, og blir godkjend av både Vindafjord og Tysvær kommunar før eventuelt vedtak.
28) Inger Dagny Nising	Nising ei eier av gnr/bnr 145/1. Ho har følgende innspel til planen: - Kan ikkje sjå at dette tilfører ein allerede belasta Vatsfjord noko positivt. - Forventer at eksisterande fester blir brukt foran å lage nye. - Ved bruk av eventuelle fester på deres eiendom skal det ikkje vera til hinder for deres bruk som kaitilgang, fiskerettigheter mm. - Støy i området bør ikkje overstige dagens nivå iforh. til bygg og anleggsfasen, ved montasje og utsleping.	I utgangspunktet er det ønskjeleg å gjenbruka eksisterande ankerfeste, men det kan likevel bli behov for å etablere enkelte nye festar. Det er aktuelt å nytta eksisterande ankerfeste på eiendom 145/1 til oppankring av ferdigmonterte vindturbinar. Fortøyingslinjene vil liggja med tilstrekkeleg djupn slik at skip og andre båtar kan passera. Støypåverknad frå planlagde tiltak skal konsekvensutgreiast, inkludert ei vurdering av auka støy i byggje- og anleggsfase.
29) Nils Arild Ørke	a) Ørke er eier av gårdsbruket innerst i Yrkjefjorden (gnr/bnr. 128/1). b) Ørke mener planen innebærer en gigantindustri som vil forringe mange av de gode kvalitetene og verdiene som nå ligger i/langs Vats- og Yrkjefjorden, Nedstrandsfjorden og omliggende bygder som Vats og Yrkje. Dette gjelder spesielt naturmangfold i sjø og på land, virkninger for lokalsamfunnet, friluftsliv, landskap, vannmiljø, turisme og forurensning i sjø, støy (inkludert lysforurensning).	a) Tas til orientering. b) Tas til orientering. Konsekvenser for fiske, dyre- og fugleliv i området, friluftsliv, vannmiljø, støy og forurensning skal kartlegges og vurderes gjennom konsekvensutredningen. Virkninger for nærmiljøet, nærings- og samfunnsinteresser vil også vurderes gjennom planarbeidet. c) Tas til orientering.

	c) Ørke mener en større grad av nasjonal, regional og kommunal samkjøring må på plass for å unngå at natur ødelegges lokalt, og at det med en usikker fremtid for havvindindustri er for risikabelt å ødelegge fjordmiljøet på to steder. d) Ørke kan ikke se hvordan man skal klare å samkjøre retningslinjer og føringer som er lagt for fylket og kommunen i dette området for denne type industri, og lister opp aktuelle statlige retningslinjer og føringer. e) Ørke anmoder om at reguleringsplanen begrenses til dagens reguleringsplan, da en utvidelse i sjø og på land vil få for store følger.	d) Tas til orientering. e) Tas til orientering. Planlagt virksomhet vurderes å kreve større areal enn det som ligger inne i gjeldende planer.
30) Eiere av gnr/bnr 102/20 ved Roger Dale	a) Eierne av gnr/bnr 102/20 er nærmeste nabo til miljøbasen, og sliter med å ta innover seg planene for området. De mener det blir vanskelig å bo så tett på industri av denne størrelsen, av hensyn til helseskader, livskvalitet og begrensninger de får. b) Eierne «har slått seg til ro» med dagens virksomhet tross utfordringer tilknyttet; mye støy, lyskastere mot eiendom, støvråk, luktplager tilknyttet marin begroing, tungtrafikk på skolevei, tap av bademuligheter. Disse ulemperne vil kunne forverres med planlagt utbygging. c) Utbyggingsplanene vil også medføre flere nye ulemper: Tap av utsikt, begrenset ferdsel med båt, sjenerende blinkende lyst/lanterner på sjøen, uro og støyende aktivitet ved sjøen på sommeren og konsekvenser for verdien på eiendommen. Planlagt kaiutvidelse vil øke støynivået betraktelig. Eiendommer er allerede omringet av industri, og lagring av vindmøller vil også ta fra sjøutsikten. d) Eierne viser til potensiell økning i arbeidsplasser ved basen og stiller spørsmål ved hva arbeiderne skal gjøre etter endt arbeidsdag. De har tidligere opplevd at arbeidere tar i bruk hagemøbler, grill osv. på deres private eiendom.	a) AF ønsker å tilrettelegge for god kommunikasjon, og tar med seg tilbakemeldingen. Miljøbasen ligger på et område som er regulert til industriområde. Nærmeste naboer kan oppleve at enkelte operasjoner er ekstra støyende selv om vi opererer innenfor de tillatelser og retningslinjer som gjelder for denne typen virksomhet. Derfor har vi etablert rutiner for å varsle de nærmeste naboene om arbeider som kan være av interesse. b) Tas til orientering. c) Tas til orientering. d) Tas til orientering. Virksomheten er prosjektbasert med bemanningstopper. AF vil også i fremtiden tilrettelegge enda bedre for fritidsaktiviteter for de som arbeider på basen.
31) Eiere av gnr/bnr 102/20 ved May Hilde Nesheim	Etter å ha vore på orienteringsmøte for planarbeidet sitt eigarane av gnr/bnr. 102/20 att med: a) Det kjem til å vinterlagrast betongfundament gjennom vinteren med 10-20 m høgde over vasskorpa, og med omsynssoner rundt. Dette vil snevra betydeleg inn areal for ferdsel på fjorden. Det bør i samband med utarbeiding av planen, utarbeidast gode og verkelegheitsnære illustrasjonar av maks bruk av heile planområdet. Desse må føreligge før 1. gongs handsaming av planen, helst så tidleg som mogleg. b) Eigarane har inntrykk av at ein med ei planlagd utviding av reguleringsplanen og konsekvensutgreiing for «worst case», oppnår ein tilpassing som på sikt også passar for å ta i mot større/fleire konstruksjonar for opphogging, og oppankring i fjorden. Utan anbod om vindmølleproduksjonen kan ein satse på meir opphogging. Reguleringsplanen bør leggja opp til at endring av industri til annan drift enn det AF legg opp til i planen (vindmølleproduksjon), bør opne for ny samhandling. Ei endring bør krevje ny konsekvensutgreiing, og ny høyring for å sikre moglegheit for å påverke. c) Installasjonane i sjøen vil hindre fiske med not, som vil føra til nedlegging av tradisjonsrike arbeidsplassar i Yrkje. Fritidsfiske vil også bli avgrensa av utvidinga, med omsynssoner og oppankringa i fjorden. Yrkesfjorden er saman med Ålfjorden ein av dei mest fiskerike fjordane i Rogaland. d) Eigarane visar til rekreasjonsområda i Vats med tilgang på fjelltoppar med utsyn, og påpeiker at fundament og turbinmontering av vindmøller på 300 m vil vere synleg frå store deler av turområda. e) Naturmangfaldet i fjorden vil bli sterkt prega av aktiviteten, både fugleliv og liv i sjøen. Ferdsel av store fartøy vil ha ein høgare aktivitet, og på eit større område enn før både ved lagrings- og monteringsperioden. Kvar vindturbin vil fyrst bli slept ut for oppankring, dernest ut i Yrkesfjorden for montering av turbinar med større båtar. Desse prosessane skapar store mengdar havstraumar og oppvirvling, særskilt nær anleggsområde på land som blir det grunnaste området.	a) Det er ønske om å oppnå best mogleg sameksistens mellom planlagd ny industriaktivitet og eksisterande ferdsel og sjøaktivitet i området. Påverknad på sjøtrafikk skal greiast ut og omtalast i eige notat som følgjer planforslaget og konsekvensar for fiske i KU naturressursar. Påverknaden av tiltaka skal illustrerast gjennom synlegheitskart og visualisering i 2D/3D som del av konsekvensutgreiing for landskap. Rapporten vil leggjast ved planforslaget til 1.gongsbehandling. b) I tillegg til montering og lagring av vindturbinar, skal reguleringsplanen også leggja til rette for ei vidareføring og utvikling av dagens verksemd. Dette kan innebera at fjorden også vil kunne nyttast til oppankring av andre typar installasjonar, slik som situasjonen også er i dag. c) Konsekvensar for fiske skal kartleggjast og vurderast som del av konsekvensutgreiing naturressursar. Å finna gode løysingar for sameksistens mellom dagens fiskeriaktivitet og planlagd ny verksemd vil vera ein viktig del av den vidare planprosessen. d) Friluftsliv er eit av tema som skal konsekvensutgreiast, og mogleg fjernverknad på omkringliggjande fjellområde vil vera eit viktig tema i utgreiinga. Tiltak for å begrense negative fjernvirkningar skal kartleggjast. e) Konsekvensar for marint liv og fugleliv som følgje av planlagd aktivitet skal kartleggjast og vurderast i konsekvensutgreiing for naturmangfald. Påvirkning av strømningsforhold vil vurderast dersom det visar seg å være relevant i den vidare planleggjinga.

		e)
32) Sigrid J. Lomeland	a) Lomeland påpeker at Ålfjorden og Yrkefjorden er de to fjordene som er igjen på Haugalandet hvor det fortsatt er rikt fiske, og at det i begge er planer om store industriområder. Lomeland mener at det er flere verft ute ved kysten som er mer egnet for store konstruksjoner, og at Yrkefjorden ikke er egnet for industri av dette slaget. b) Lomeland mener varige verdier som landskap og fiske settes på spill som følge av planlagte tiltak, og at det på folkemøtet var uklarheter rundt fordeler for kommunen og bygdefolket. c) Lomeland er av den oppfatning at en i framtiden vil få annen energiproduksjon enn havvind. Hun er videre kritisk til påstand om kraftmangel i Norge, og at dette kun er tilfelle om ikke kraften brukes fornuftig.	a) Utvidelsen skal i størst mulig grad ivaretar hensynet til natur- og kulturlandskapet i området og god sameksistens med andre aktiviteter i området. Raunes er et etablert industriområde med en base i drift. Området har en gunstig plassering for offshore vindkraft med nærhet til Utsira og fremtidige utbyggingsområder på norsk sokkel. Fjordområdet dybde og naturlige skjerming for vind gjør det veldig godt egnet til lagring av store konstruksjoner. Vats har i tillegg en industrihistorie med produksjon av Troll A-plattformen og flere andre av installasjonene i Nordsjøen. I en videreutvikling av anlegget vil det bli lagt vekt på gjenbruk av eksisterende infrastruktur med etablerte ankerfeste, miljø og verdiskaping i regionen. Miljøbasen har allerede mye av infrastrukturen på plass, og store deler av virksomheten vil foregå i det allerede regulerte området. Endringen vi søker vil tilrettelegge anlegget for fremtidige prosjekter. b) Konsekvenser for fiskeri, marint naturmangfold og vannmiljø skal utredes i videre prosess. c) Det er bred enighet på stortinget at Norge skal bygge ut havvind og Rogaland vil delta i denne utbyggingen. AF ser muligheten for å benytte kompetanse og industriell erfaring til å tilrettelegge for produksjon på eksisterende anlegg.
33) Tove Iren Fure	a) Fure viser til tidligere forurensninger fra miljøbasen og er bekymret for at planlagte tiltak med lagring av flytende installasjoner og masseutfylling vil ha negativ innvirkning på miljøet i fjorden. Fure informerer om at det den 7. mars 2024 kom et nytt parti med oljesøl i Yrkefjorden. Fure viser videre til at Miljødirektoratet i juni 2023 sendte en rapport med 5 avvik til AF Decom som gjaldt utslipp av PFOS-holdig brannskum og PFAS-15, uforsvarlig håndtering og oppbevaring av slam klassifisert som farlig avfall, blanding av ulike fraksjoner av farlig avfall, og manglende dokumentasjon på at dekkene på mottaksareal oppfyller vilkårene i tillatelsen. b) Fure er bekymret for at påvirkning på vannstrømmer og oppvirvling av bunnsedimenter kan medføre forurensning i fjorden. Fure viser til at det finnes sjeldne fiskearter i fjorden, og at det er registrert 180 fiskearter og 64 ørn i området. Hun mener det bør tas nye prøver av fjorden snarest for å kartlegge tilstanden. Fure er negativ til at fjordene skal anvendes til å produsere strøm til Europa, og stiller spørsmål ved lønnsomheten til vindkraftturbiner. c) Fure kommenterer videre at det allerede er nok belastning i området fra AF Decom sin virksomhet og oppdrettsanlegg. Hun ønsker ikke utvidelse av industriområdet eller lagring av konstruksjoner i fjorden. d) Fure stiller spørsmål ved at området også skal kunne brukes til annen industri, og frykter økning i gamle skip og plattformer.	a) Oljesølet 7. mars 2024 i Yrkesfjorden stammer ikke fra AF Miljøbase Vats. Det vises til Miljødirektoratets tilsynsrapport der de fem nevnte tiltakene er dokumentert lukket av direktoratet. Det gjennomføres ytterligere tiltak knyttet til PFAS. Resultatet viser de tre siste kvartalene viser at nivåene ligger under tillatelsen. PFAS er for øvrig ikke en problemstilling i forbindelse med bygging av vindfundmaneter. b) Miljøovervåkingsprogrammet er svært omfattende og inkluderer også oppfølging av komponenter der det ikke er oppgitt grenseverdier, samt sjøområdene rundt basen. Overvåkingen inkluderer sedimentprøver. I forbindelse med planprosessen vi det i tillegg tas flere sedimentprøver. c) Tas til orientering. d) I tillegg til montering og lagring av vindturbinar, skal reguleringsplanen også leggjå til rette for ei videreføring og utvikling av dagens verksemd. Dette kan innebære at fjorden også vil kunne nyttast til oppankring av andre typar installasjonar, slik som situasjonen er i dag.
34) Einar Heskja	a) Heskja kommenterer at det ennå er usikkert kor omfattande havvindutbygginga vil verta, og at sjølv om ein har eit politisk vedtak for havvindutbygging på norsk sokkel kan det likavel komme endringar fram i tid.	a) Tas til orientering.

	b) Heskja visar til at områda rundt Vindafjorden eit førstevalg når ein vil på fjelltur for dei som bur på ytre Haugalandet. Heskja meiner toppar som Lammanuten, Rossafjell, Gaupåsen, Stråtveit, Gaupefjell, Kjort, Lysenuten og Grytenuten med fleire er turmål som vil verta sterkt påverka av ein base for havvindturbinar på Raunes. c) Heskja meiner ei så omfattande utbygging vil ha stor negativ påverking på området. Heskja visar til kap. 5 i planprogrammet med oversikt over tema som skal skildrast eller konsekvensutgreiast, og meiner prosjektet som følgje av dette bør skrinleggjast. Heskja har gjengitt utdrag frå planprogrammet og skildring av dagens situasjon og problemstillingar tilknytt utgreiingstema naturmangfald, vassmiljø inkludert marint naturmangfald, naturressursar (fiskeri), landskap, støy, luftforureining, friluftsliv og kulturminne og kulturmiljø. Heskja oppfordrar til at ein skal fortsette oppryddinga etter oljeindustrien, men ikkje bidra til å forureina Nordsjøen på nytt.	b) Friluftsliv er eit av temaa som skal konsekvensutgreiast. Det er ingen friluftslivsområde på land som vil bli direkte ramma av dei planlagde tiltaka, men mogleg fjernverknad på omkringliggjande fjellområde vil vera eit viktig tema i utgreiinga. Vidare skal konsekvensar for friluftsliv i sjø vurderast i utgreiinga. c) Tas til orientering. Konsekvensutgreiing av tema nemnt i planprogrammet er vanlig praksis ved regulering av større anlegg. At ein utgreiing skal gjennomførast er for å få et breiare beslutningsgrunnlag og er ikkje ensbetydande med at konsekvensane er negative.
35) Leif-Magnus og Lill-Eva Dale	a) Dale er næraste nabo til AF Miljøbase og meiner utvidinga vil komma for nært eigedommen deira. Dei opplever problem som følgje av støy og lukt, og har gitt beskjed fleire gonger utan at tiltak har vorte utførte. Støy og lukt forhindrar bruk av naustet, og støynivået gjer det vanskeleg å snakka med kvarandre på eigedommen. Kranskip kvervlar opp kloakk frå utsleppsleidningen som forhindrar bading. Dale lurar på kva tiltak som tenkt mot støy og lukt av omsyn til naboane som bor her. b) Dale informerar om at det ved utvidingsområdet i vest har vore skogsdrift og at det etterpå er planta nye tre. Eit område her har også nyleg (2023) vorte brukt til treforsking. c) Dale har vidare følgjande innspel: • Det blir vanskeleg å driva fritidsfiske med lagring i sjø • Anleggsutvidelsen vil forringe utsikta deira både på land og i sjø • Det bør leggjast til rette for fritidsaktivitetar for arbeidarar på basen. Arbeidsfolk har tidlegare teke seg til rette på eigedommen deira. • Kommunen/fylket følgjer ikkje opp om krava som er stilte til AF Decom drifta si blir følgt opp. Redd dette vil fortsetje med utvidinga.	a) AF ønskjer å leggja til rette for god kommunikasjon, og tek med seg tilbakemeldinga i det vidare arbeidet. Miljøbasen ligg på eit område som er regulert til industriområde. Næraste naboar kan oppleve at enkelte operasjonar er ekstra støyande sjølv om AF opererer innanfor dei løyva og retningslinjer som gjeld for deira type verksemd. Derfor har dei etablert rutinar for å varsle dei næraste naboane om arbeid som kan vera av interesse. Marin begroing kan lukta skjemmande dersom ho blir verande på plattformene og røte skjer på land. Rask fjerning og behandling av materiale er derfor prioritert for å redusere eventuelle ubehag for naboane og AFs medarbeidarar. b) Tas til orientering. Eventuelle konsekvensar for skogsdrift og forskningsprosjektet i området vil vurderast som del av planarbeidet. c) Tas til orientering. Det vil bli tilrettelagt for fritidsaktivitetar for arbeiderane på basen. Miljødirektoratet er AFs tilsynsrapport. Dei følgjer opp basen gjennom miljøovervakingsprogrammet og tilsyn.
36) Sigbjørn Langhelle	a) Langhelle er bekymret for planene om utfylling i sjø og bruk av større deler av fjordområdene, spesielt mtp. at bunnsedimenter utanfor anlegget allerede inneholder miljøgifter fra tidligere utslipp. Langhelle mener det å tillate ytterligere utfylling uten først å ha kvantifisert og adressert eksisterende miljøgifter vil være uansvarlig og i strid med grunnleggende prinsipper om beskyttelse av miljøet og folkehelsen. Langhelle henviser til krav om håndtering og kontroll av forurensning i miljøet i paragraf 7 i forurensningsloven og oppfordrer myndighetene til å følge loven nøye og kreve fullstendig kartlegging og kvantifisering av eksisterende miljøgifter før videre handling tillates. Utfylling i sjøen kan potensielt føre til spredning av forurensningen, med alvorlige konsekvenser for det marine økosystemet og menneskers helse. Langhelle ber om at tiltaket også vurderes ihht. Grunnlovens paragraf 112. b) Langhelle er bekymret for planer om fortøyning av vindmøller og oljeinstallasjoner i fjorden og potensiell påvirkning på mennesker som bruker fjorden og omkringliggende natur. Her nevnes: • Visuell effekt • Konsekvenser for rekreasjons- og yrkesfiskeaktiviteter	a) Siden 2009 er det gjennomført et omfattende miljøovervåkingsprogram som også inkluderer sedimentprøver. Norconsult vil ifbm planarbeidet utføre ytterligere prøver. Myndighetene har satt strenge miljøkrav til denne type virksomhet. Strenge krav betyr at AF hele tiden utvikler ny teknologi og trygge, effektive metoder. AFs kunder er opptatt av at resirkuleringen skjer i trygge rammer, og gjennom myndighetenes krav, oppfølging og overvåkning ligger vi langt fremme på dette i Norge. Utfylling i sjø vil vurderes gjennom konsekvensutredning. b) Tas til orientering. Dette er tema som skal konsekvensutredes i forbindelse med planarbeidet.

	• Endring av landskapets karakter og påvirkning på naturopplevelser og friluftsliv • Risiko for utilsiktede uhellsutslipp og forstyrrelse av fjordens økosystem, med negative konsekvenser for fiskeaktivitet i området Langhelle oppfordrer til grundige konsekvensvurderinger og hensyntaking til lokalsamfunnenes bekymringer og behov før beslutning om oppankring tas. c) Langhelle er av den oppfatning at konsulentselskaper som betalte tredjeparter har en tendens til å dreie saker i en positiv retning for sine oppdragsgivere. Selskapene har dermed betydelig innflytelse på politiske beslutninger og offentlige saker, og Langhelle mener dette er utfordring for et rettferdig og åpent demokratisk system. For å beskytte demokratiske prinsipper og sikre at politiske beslutninger blir tatt i beste interesse for samfunnet som helhet, er det nødvendig med strengere regulering av konsulentselskapers aktiviteter og åpenhet om deres forbindelser med klienter. d) Langhelle ønsker at Vindafjord Kommune og politikerne som har ett særlig ansvar i avgjørelsen av saken, setter seg grundig inn i hva som planlegges og hvilke betydelige ulemper som vil kunne bli konsekvensene av tiltaket slik det står nå. e) Langhelle har vedlagt tilsynsrapport fra Miljødirektoratet fra tilsyn gjennomført å miljøbasen den 22-25. mai 2023 for å belyse konsekvenser av driften ved anlegget.	c) Konsulentselskaper er pliktige til å gjennomføre uavhengige konsekvensutredninger som gir en reell beskrivelse av mulige virkninger av det aktuelle tiltak. Utredningene skal utføres av fagfolk med egnet kompetanse innenfor det aktuelle fagfeltet. Miljøforvaltningen og tilhørende lovverk i Norge er bygget på at det er tiltakshaver som bærer kostnadene ved konsekvensutredninger, etablering av overvåkingsprogrammer, utredningsarbeid i forbindelse med reguleringsplaner. Det er et bærende prinsipp i miljøforvaltningen og i forvaltningen for øvrig d) Tas til orientering. e) Tas til orientering. Viser til AF Offshore Decoms tilbakemelding 11.8.23 og Miljødirektoratets avsluttet på bakgrunn av dette tilsynet 13.10.23.
--	---	---